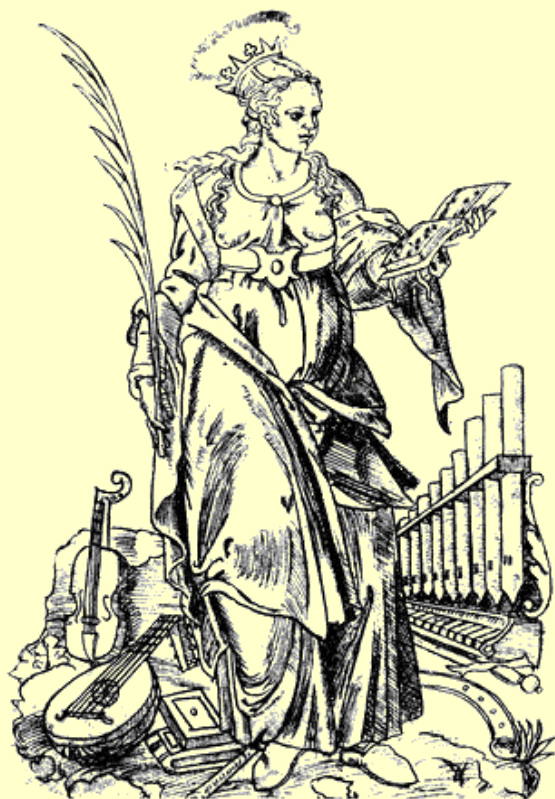

KDOV-blad

Zomer 2007

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Mr. Drs. Paul Houdijk, Rademakersgilde 115, 3994 BR Houten
e-mail: paul.houdijk@hetnet.nl - tel. 030-6380358

Secretaris:

Gemma Coebergh, Donkere Begijnhof 5, 2011 HG Haarlem
e-mail: Secrkdov@cs.com - tel. 023-5516877

Penningmeester:

Ir. Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: b.a.g.hillen@planet.nl - tel. 079-3418575

Geestelijk adviseur:

Drs. Maurice Pirenne, Eikenlaan 1, 5248 BD Rosmalen
e-mail: mapi@hetnet.nl - tel. 073-5213498

Leden:

Ruud Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
e-mail: huijbregts@tref.nl - tel. 040-2903428 - fax. 040-2903429

Jean-Pierre Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen
e-mail: organ.j.p.steijvers@hccnet.nl - tel. 0475-496456

Mark Heerink, Willemstraat 12, 8601 GH Sneek
e - mail m.heerink@planet.nl - tel. 0515 430 137

Ereleden:

Bernard Bartelink, Kees Bornewasser en Louis Toebosch

Hoofdredacteur KDOV-blad:

Drs. R.T.M. Hoogenboom, Streekweg 340, 1616 AS Hoogkarspel
e-mail: ra.hoogenboom@hetnet.nl - tel. 0228-562632

Eindredacteur KDOV-blad:

Ed van Aken, J.D. de Koklaan 43, 2552 DG Den Haag
e-mail: edvanaken@wanadoo.nl - tel. 070-4042828

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijpbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, tenminste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie bedraagt € 36,- per jaar, 65+ lid € 26,- en reeds lid tevens 65+ in 2004 € 17,-.

Postgiro: 10 31 344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Krijn van Aken

Druk & verzending: Adrepak, Den Haag

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

1

Redactioneel

Van de bestuurstafel

Leden

Jaarverslag van de KDOV over 2006

Kort verslag KDOV-Jubileumdag 2007

Jaarverslag 2006 van de Katholieke Klokken- en Orgelraad

Deltaplan toekomst kerkgebouwen (artikel)

De vrijwilliger en de belasting (artikel)

Bisdom Den Bosch: Kerkgebouw is geen concertzaal of museum (artikel)

De geest van de liturgie - een uitgebreide bespreking/impressie

Berichten

Orgelbouwnieuws

Recensies

Column

Redactioneel

Beste leden,

Voor u ligt weer een mooi stukje werk: een KDOV-blad dat weer zo afwisselend mogelijk voor u is samengesteld. Ik wijs u er toch nog even op, dat het blad voor-en-door-leden is. Niemand reageerde op het artikel over 'Liturgiam Authenticam'. En ik had toch sterk de indruk, dat het artikel van Vincent Kemme in ons vorig blad (over de liturgische muziek van de Charismatische Vernieuwing) wel de nodige reacties van lezers zou oproepen. Wel geteld: geen een. En dat, terwijl het gerust wel speelt, zo bleek ook middels een opmerking van onze voorzitter Paul Houdijk op onze Jubileumdag in Den Bosch! (verslag in dit blad) Eigenlijk zou de vraag moeten zijn: trekken wij ons terug op ons eigen eiland (goede hoogstaande liturgische kerkmuziek) of proberen we de muziek van de 'Nieuwe Bewegingen' (incl. de multiculturele toekomst van onze R.K. kerk in Nederland!) op een hoger plan te brengen. Wat is onze taak als KDOV hierin???

Ook A. Vernooij ging hier enigszins op in, toen hij vermeldde, dat we niet alleen naar de geschiedenis moeten kijken, maar ook vooruit. Tweemaal sneerde hij (een ex-professor onwaardig) naar de niet aanwezige Antoine Bodar, jammer, het enige smetje op de dag, die gemoedelijk verliet. Voor elk wat wils: een goed-verzorgde viering ('dat gun je iedere parochie'), een boeiend symposium en een stralende zon. Wat wil je nog meer? Reacties op artikelen bijvoorbeeld. We wachten af.

Tenslotte in dit blad, naast de vaste rubrieken, een uitgebreide bespreking/impressie van het boek 'De geest van de liturgie' van Ratzinger/Benedictus XVI. Veel leesplezier toegewenst!

Ruud Hoogenboom (hoofdredacteur)

Leden

Nieuw lid

Ingrid Spoormakers, Alendorpstraat 5 bis, 3511 LM Utrecht, 030-2400305.

Ed Kronenburg, Boerhaavelaan 77, 5644 BC Eindhoven, e-mail:
edkronenburg@gmail.com

Dick Hogenhout, Wamelplein 136, 1106 DS Amsterdam

Janno den Engelsman, Auriolstraat 85, 3527 ES Utrecht

Adreswijzigingen

Gemma Coebergh, Korte Begijnestraat 28, 2011 HC Haarlem. (onze secretaris!)

P.H. van der Weide, Amstel 4, 8032 AK Zwolle.

H.F.G. Hurkmans, Zakdragerstraat 10, 4204 EV Gorinchem.

Pieter Koning, Roerdompweide 33, 3993 ET Houten.

Kerckhoff, De Kranshof 32, 4005 DC Tiel, 0344-610903.

Opgezegd

Wim Wijnen, Notarisappel 57, 4007 ZC Tiel (geen kerkmusicus meer)

Frank van Rooijen, Wageningenstraat 28, 2152 AN Nieuw Vennepe.

M. de Nobel-Andriessen, J. van Nieuwenhuyzenstraat 20a, 4818 RJ Breda (gezondheid)

40-jarig Jubileum Dirigent Piet Zeegers

Op 24 juni a.s. wordt het 40-jarig jubileum van dirigent Piet Zeegers uit Eindhoven gevierd.

Dit wordt gedaan samen met alle koren die nu onder zijn leiding staan, maar ook met de koren die in het verleden onder zijn leiding hebben gestaan.

De dag start om 13.00 uur met een kerkdienst in H.H. Hartenkerk aan de Mendelsohnlaan 190 te Eindhoven. In deze mis wordt de Mis van Gounod in C gezongen met zanger(essen)s die deze mis kennen. Iedereen wordt hiervoor van harte uitgenodigd. Daarna begint een koorfestival om 14.00 uur, waarbij iedereen die wil mee kan zingen in een projectkoor, en/of met zijn/haar eigen koor wil deelnemen aan het festival.

Er is gelegenheid om een hapje te eten en drinken. Dit festival vindt plaats in Sporthal de Genderbeemd, Sterkenburg 616, 5653 NP Eindhoven. Bij deelname graag even contact opnemen.

Meer info of opgeven voor deelname: email naar jubileum-dirigent@live.nl

Er wordt een website geopend: www.korenfestivalPZ40.nl

Namens het jubileumcomité, Wilma Louwers

Jaarverslag van de KDOV over 2006

zoals gepresenteerd tijdens de jaarvergadering op 21 april 2007

De Algemene Ledenvergadering vond op 14 januari plaats in de imposante zaal van de pastorie van de Sint Josephparochie in Haarlem, waarbij ondergetekende als gastvrouw fungeerde. Voor het middagprogramma verplaatste het gezelschap zich naar de kerk, waar een concert werd gegeven door twee begaafde jonge musici: organist Gijs Boelen en sopraan Josefien Stoppelenburg. Zij vertolkten op indrukwekkende wijze een aantal werken van Haarlemse componisten.

Het Algemeen Bestuur kwam het afgelopen verenigingsjaar vijf maal bijeen: op 28 april, 16 juni, 22 september, 27 oktober en 30 december.

Tevens hield het bestuur op zondag 12 maart een brainstormdag om actuele beleidspunten helder te krijgen en voor de toekomst uit te zetten.

De diverse Commissies (Rechtspositie, Publiciteit, Ledenwerving en Evenementen) hebben zich ook dit jaar actief getoond.

Belangrijk was wederom de participatie van de KDOV in de Commissie Kerkmusicus inzake het ontwerpen en het doorvoeren van de nieuwe salarisregeling. In het KDOV - blad heeft u kunnen lezen met welke voetangels en klemmen de Commissie Kerkmusicus te kampen heeft, maar ook dat het bijtje allerminst wordt neergelegd.

De Vereniging Nederlands Platform voor Orgelkunst - en Cultuur (VNPO) heeft in november j.l. een symposium georganiseerd over de toekomst van de orgelcultuur. Dit is bijgewoond door onze voorzitter.

Contacten met de Nederlandse Sint Gregorius Vereniging zijn zoals in andere jaren aan de orde geweest, waarbij uitwisseling van informatie belangrijk blijft. Zoals in het recente voorjaarsnummer van het KDOV - blad vermeld wordt er door leden van de Commissie Kerkmusicus met name vertegenwoordigers van KNTV en KDOV met kracht naar gestreefd de gesprekken over het nieuwe salarieringsmodel gaande te houden. Een gesprek met de economen van de bisdommen is het eerste station.

Er waren dit jaar enkele jubilea van leden te vieren:

Jan Valkestijn vierde zijn 50-jarig priesterschap, Ton van Eck was 25 jaar werkzaam als orgeladviseur bij de Katholieke Klokken- en Orgel Raad. Van Eck is tevens onderscheiden met de medaille 'vermeil' van de Franse Société Académique d'Education et d'Encouragement.

Belangrijke jubilea dit jaar waren ook het 65-jarig bestaan van uitgeverij Annie Bank en het 150-jarig bestaan van Adema Orgelbouw.

Vermeldenswaard is voorts de promotie op 19 december van ons lid Gerard Sars aan de Universiteit van Mainz te Duitsland op zijn proefschrift over Albert de Klerk, met name over diens improvisaties.

Op 20 mei vond de compositiedag plaats in de Sint Petruskerk te Boxtel. Er werden orgelwerken vertolkt van Paul Houdijk, Theo Berben, Aart de Kort en Frits Haaze en koorwerken van Jos Laus, Aart de Kort, Peter Priem, Jan Valkestijn, Fred Vonk, Nico Waasdorp, Frans Kaag, Jeroen Pijpers, Herman Funnekotter, Ton Klos en Maurice Pirenne.

Het KDOV - blad floreert onder leiding van hoofdredacteur Ruud Hoogenboom en eindredacteur Ed van Aken. Rubrieken als Van het bestuur, Boeken, cd's, (ook recensies) en informatie over orgels, orgelbouw en orgelmuziek sieren als vanouds het blad, maar er is ook een toenemende informatie te bespeuren voor en over koormuziek. Een welkome lichtere toets is te vinden, naast de bekende column van Frits Haaze, in de rubriek Humor in de kerk

Het blijven roerige tijden in kerkmuzikaal Nederland, tijden waarin het voor een toegewijd kerkmusicus niet zelden moeilijk is om positie te bepalen en een goede weg te vinden. Naast de broodnodige verbetering van de materiële kant van ons vak is het echter van groot belang dat ook de inhoudelijke kant op allerlei manieren gevoed wordt. De KDOV zal die beide aspecten in haar vaandel blijven voeren en op die manier een duidelijk imago moeten uitstralen naar de buitenwereld.

*'s Hertogenbosch, op de gedenkdag van de heilige Anselmus, 21 april 2007
Gemma Coebergh.*

KDOV-jubileumdag 2007

Kort verslag

De Algemene Jaarvergadering 2007 op zaterdag 21 april was deze keer ingebed in een wel heel bijzonder kader, namelijk dat van een feestelijke viering van het 90-jarig jubileum van de KDOV.

Deze dag speelde zich af in 's Hertogenbosch.

Begonnen werd met een feestelijke Eucharistieviering in de kathedrale kerk Sint Jan, waarbij mgr. dr. Fons Kurris voorging, de Schola Cantorum 'Die Sangeren Onser Lieve Vrouwen' onder leiding van Jeroen Felix diverse composities vertolkte en Maurice Pirenne zowel het koororgel als het grote orgel bespeelde.

Het was een goede gedachte om composities van ereleden ten gehore te brengen. Het betrof werken van Bernard Bartelink, Albert de Klerk, Kees Bornewasser en Louis Toebosch.

Van Maurice Pirenne werden diverse Nederlandstalige beurtzangen door koor en gemeenschap gezongen. Mgr. Kurris refereerde in zijn overweging aan de droom die voor iedere kerkmusicus belangrijk en inspirerend is.

De leden spoedden zich vervolgens naar het klooster Mariënborg op de Sint Janssingel voor de koffiepauze, waarna de Jaarvergadering plaatsvond. Hierbij werd uitgebreid gesproken over de voortgang met betrekking tot de Commissie Kerkmusicus. Door de leden werd een motie aangenomen. (De tekst hiervan staat onderaan dit verslag, red.)

De uitstekend verzorgde lunch vormde een goede overgang naar het Symposium, waarbij drie sprekers optraden:

Mgr. dr. Fons Kurris, emeritus docent kerkmuziek aan het Conservatorium van Maastricht en pastoor van de parochie Sterre der Zee in dezelfde stad. Hij verving prof. Antoine Bodar, die vanwege een sterfgeval verhinderd was. Titel van zijn voordracht: "Is schoonheid universeel?"

Prof. dr. Anton Vernooij, emeritus bijzonder hoogleraar liturgische muziek aan de Universiteit van Tilburg. Titel van zijn voordracht: "Over een nieuwe en eigentijdse esthetiek van liturgische muziek vandaag".

Prof. dr. Sible de Blaauw, hoogleraar vroegchristelijke kunst en architectuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Titel van zijn voordracht: "Schoonheid in historisch perspectief".

Gespreksleider Siem Groot leidde iedere spreker in. Hij stelde dat er drie moeilijke woorden aan de orde waren: schoonheid, spiritualiteit en liturgie, en dat het belangrijk is deze drie met elkaar te kunnen verbinden. Naast het behoud van het gregoriaans is het ook belangrijk nieuwe muziek een kans te geven.

Fons Kurris vertrouwde ons toe dat schoonheid een voor hem dierbaar onderwerp is. Het is prachtig, maar ook fragiel en ongrijpbaar. We kunnen opgaan in iets groots, zoals de Mattheus Passie van Bach, maar we kunnen er ook deel aan hebben.

Kunst en religie kunnen zich met elkaar verbinden. Iedere mens ervaart wel eens dat kunst iets uitdrukt dat boven het menselijk meetbare uitgaat.

Uit de wetten van het contrapunt, die verwant zijn aan natuurwetten, kan schoonheid worden gepuurd.

Liturgische muziek moet een bepaalde resonantie oproepen en niet alleen als "art pour art" geschapen zijn, niet alleen tentoonstellingswaarde hebben. Via muziek kan men komen tot thematische meditatie.

Anton Vernooij stelde dat schoonheid aan allerlei subjectieve factoren onderhevig kan zijn. In de liturgie kunnen de criteria beter worden gemaakt. Blijven hangen in het verleden is niet de oplossing.

Er bestaat een bipolaire spanning: de 'gewone man' in de kerk wil nostalgie, sentimentaliteit en romantiek ervaren, de modernisten willen een ergonomisch verantwoorde liturgie beleven waar rationaliteit de boventoon voert.

Sible de Blaauw stelde dat het gebruik van beeldende vormen specifiek katholiek is, maar het katholicisme is geen beeldreligie. Het beeld heeft een narratieve, vertellende functie, het had dat zeker in een tijd waarin de 'gewone man' niet kon lezen en schrijven.

Het vroege christendom werd beïnvloed door de beeldafwijzing van het jodendom en van de afwijzing van de Griekse en Romeinse beeldcultuur.

In de renaissance maakte de kunst zich los van de religie, een ontwikkeling die in de barok en latere perioden werd voortgezet.

In de 19e eeuw kwam in Nederland de katholieke kunst tot bloei. Ten gevolge van het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie vond de emancipatie van het katholicisme plaats en werden er volop kerken gebouwd.

Waar de calvinisten de nadruk legden op het woord legden de katholieken die op het beeld (schilderingen, gebrandschilderde ramen, beeldhouwwerken e.d.)

In de 20e eeuw werd naar nieuwe oplossingen gezocht, er vond een versobering plaats, terwijl juist in de protestantse kerken uitbreiding van het beeldprogramma te zien was.

In de jaren zestig werd het kerkgebouw zo goed als onherkenbaar en verloor zijn sacrale karakter omdat het multifunctioneel werd opgezet (de ruimte kon ook als gymzaal e.d. worden gebruikt).

In de katholieke traditie is schoonheid toegang tot religie.

Vervolgens was er gelegenheid tot het stellen van vragen, gecoördineerd door Siem Groot, beleidsmedewerker r.-k. kerkmuziek bij Kunstfactor - Unisono.

Thema's die aan de orde kwamen waren: ontroering, die een mens verder kan dragen en tot innerlijk gesprek kan voeren. Geldt "zingen is dubbel bidden" ook voor een organist, ja zeker, want een organist is van alles tegelijk aan het doen, wat de verbondenheid groter kan maken.

Als een pastoor vindt dat iedere groep in de kerk zijn eigen koor moet hebben, kan dit dan allemaal schoonheid zijn? Ja, als puurheid en zuiverheid aan de orde zijn zeker, het is uiteindelijk de persoon zelf die het doet, die al dan niet religieuze schoonheid uitstraalt.

(Gemma Coebergh)

Op onze website www.kdov.nl staan onder de kop "Jubileum" ook nog foto's!
(RH)

Motie, aangenomen door de aanwezige leden tijdens de jaarvergadering.

De leden van de Katholieke Dirigenten en Organisten Vereniging, in

vergadering bijeen op zaterdag 21 april 2007 in de vergaderlocatie Mariënborg te 's Hertogenbosch,

- op de hoogte van het reeds jaren voortslepend overleg in de z.g. Commissie Kerkmusicus,
- kennis genomen hebbende van het verslag en de rapportage van de KDOV-leden die deel uitmaken van de Commissie Kerkmusicus over de gang van zaken bij de werkzaamheden aan en het overleg over de nieuwe salarisregeling
- gehoord hebbende dat de ontwerp-voorstellen zijn aangenomen door de Commissie Kerkmusicus en onderschreven en aanvaard door het Economencollege, maar niet zijn geaccepteerd door de Nederlandse Bisschoppenconferentie zonder dat de Conferentie daarvoor heldere en overtuigende redenen heeft aangegeven,
- gehoord hebbende voorts dat het gesprek, waarin de vragen van de Commissie Kerkmusicus naar aanleiding van deze afwijzing aan de orde zouden komen, vlak voor het afgesproken tijdstip zonder redenen is afgezegd en er nog geen nieuwe datum is afgesproken,
- overwegende dat de voortgang van het overleg ernstig wordt belemmerd door het uitblijven van een tijdige, adequate en ter zake doende reactie en uitleg van de bisschop-referent voor liturgie, mgr. drs. A.L.M. Hurkmans,
- overwegende dat het onbehagen van de leden van de KDOV over het voortdurend uitblijven van bedoelde regeling groeit,
- overwegende voorts dat het vertrouwen in een open, constructief en betrouwbaar overleg ernstig wordt geschaad,
- overwegende tevens dat een vernieuwde, maatschappelijk aanvaardbare echtspositieregeling voor kerkmusici in de bisdommen van de Katholieke Kerk in Nederland anno 2007 dringend gewenst wordt, dragen het bestuur van de KDOV op om, in een brief aan de Bisschoppenconferentie, het diep ervaren ongenoegen van de leden krachtig te verwoorden en aan te dringen op stappen die het geschonden vertrouwen kunnen helen en die leiden tot een spoedige, reële en realistische voortgang van de afronding van dit project, dragen het bestuur van de KDOV tevens op te onderzoeken welke concrete actiemiddelen desgewenst kunnen worden ingezet om de beleefde onvrede kenbaar te maken

en gaan over tot de orde van de dag.

's Hertogenbosch, 21 april 2007

Ingediend door Siem Groot, lid

en ondersteund door alle aanwezige leden op 21 april 2007.

Jaarverslag 2006 van de Katholieke Klokken- en Orgelraad

De adviseurs van de KKOR zijn in het afgelopen jaar bij vele restauraties en overplaatsingen van instrumenten betrokken geweest. Ruim vijftig keer zocht een parochie dit jaar voor het eerst contact met de KKOR voor het uitbrengen van een advies bij plannen of problemen met het orgel of gelui. Er werden dit jaar twintig adviezen met een eindkeuring afgerond. De totale omvang van de grote projecten en kleinere werkzaamheden, vaak onderhoudsbeurten, waarover advies werd uitgebracht, bedroeg ruim € 900.000,--. Tussen het eerste contact tussen parochie en adviseur en de eindkeuring is soms een lang traject zodat er ook vele andere projecten de aandacht van de adviseurs vroegen.

De goede spreiding van de adviseurs over de gehele kerkprovincie, met een tweede adviseur in Limburg en een steunpunt in Fryslân lijkt er voor te zorgen dat in bijna alle bisdommen de parochies de weg naar de KKOR goed weten te vinden.

2006 was het jaar waarin de al lange tijd gewenste opleiding van nieuwe adviseurs, duidelijk gestalte kreeg en aan het eind van het jaar de bekroning vond in de uitreiking van het eerste diploma aan de heer van der Poel. Hij zal het komende jaar het college van adviseurs binnen de KKOR komen versterken. Ook voor het volgende jaar zijn er kandidaten voor de opleiding. Verheugend is de samenwerking binnen de opleiding met de commissie orgelzaken van de PKN en de CvON.

De invulling van de vacature in het bestuur van de KKOR die ruim een jaar geleden is ontstaan na het vertrek van de heer Raas lijkt veel moeilijker.

Regelmatig is er overleg met de verschillende bisdommen afzonderlijk. Van Groningen-Leeuwarden tot Roermond heeft het bestuur van de KKOR de expertise van de adviseurs onder de aandacht weten te brengen. De samenwerking met de bisdommen is van essentieel belang voor het goed kunnen functioneren van de KKOR. Ook waar het gaat om beleid ten aanzien van overplaatsingen zal regelmatig contact in de toekomst plaats vinden.

In de contacten met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg is uitvoerig gesproken over de nieuwe opzet van de subsidieregeling (BRIM). De KKOR heeft haar zorg uitgesproken over de mogelijke gevolgen van deze nieuwe regeling en de aandacht gevraagd van de beleidsbepalende gremia.

Om zicht te krijgen in het bestand aan orgels in Nederland heeft de KKOR het initiatief genomen om alle orgels in RK kapellen en kerken uitvoerig in kaart te laten brengen. Dit project nadert nu zijn afronding en zal naar verwachting in het komende jaar ook aan belanghebbenden kunnen worden gepresenteerd. Zo kunnen er, met het oog op eventuele samenvoeging van parochies, afgewogen beslissingen gemaakt worden bij overplaatsing van instrumenten. Zo zal een uitgebreide databank in de toekomst het beleid van de KKOR met accurate gegevens kunnen ondersteunen. Het beleid dat gericht blijft op instandhouding van kwalitatief goede orgels en gelui, ook op de lange termijn, ten dienste van inspirerende kerkmuziek. (Theo van der Hoorn, ambt.secr. KKOR)

Deltaplan toekomst kerkgebouwen

Kerkgebouwen verdienen een beter lot dan verval of sloop. Dat vindt de Task Force Toekomst Kerkgebouwen. Ze riepen tijdens de kabinetsformatie de beoogde coalitiepartners op een plan te maken voor de toekomst van de kerken; een structureel behoud van de gebouwen. De Task Force constateert problemen voor het behoud van dit erfgoed, zowel door tekortschietend overheidsbeleid als door het gebrek aan wil en mogelijkheden bij kerkgenootschappen. Nieuwe regelingen zijn nodig om de situatie ten goede te keren, naast een algemene bewustwording van het belang van kerkgebouwen voor de samenleving. De situatie is urgent. Aan de ene kant een teruglopend kerkbezoek, aan de andere kant vanuit de samenleving meer waardering. Maar die samenleving realiseert zich niet, dat de last van instandhouding rust op de slinkende kerkgemeenschappen. De overheid verleent slechts steun in de vorm van restauratiesubsidies voor gebouwen met een monumentale status. En ook dan blijken subsidieregelingen vaak schromelijk tekort te schieten. De BRIM-regeling heeft de situatie enkel verslechterd. Het deel eigen financiering van restauraties is verhoogd tot 35 procent. Dat zijn nog aanzienlijke bedragen!

Overtollige kerkgebouwen worden vaak afgestoten en vervolgens gesloopt, ondanks protesten vanuit de burgerij!

In actie komen

De Task Force maant dan ook tot actie om te voorkomen dat de beeldbepalende kerkgebouwen voorgoed uit de stedelijke en landelijke omgeving verdwijnen. Het gaat hier om bijzondere, kenmerkende architectuur, vaak het hart van een stad, dorp of wijk. Met het verdwijnen van deze gebouwen verdwijnt niet alleen de erfenis van een rijke en veelkleurige culturele traditie, maar verdwijnt ook de mogelijkheid voor de toekomst nieuwe invullingen voor deze bijzondere gebouwen te zoeken. Dat terwijl de mogelijkheden voor nieuwe invullingen talrijk zijn.

Heel direct verdwijnen met de kerkgebouwen ook de ruimtes om samen te komen, of gewoon te genieten van de uitstraling van monumentale religieuze architectuur. Iets wat in het buitenland heel gewoon is, maar hier inmiddels bijna onmogelijk.

Het is in de ogen van de Task Force ook niet verwonderlijk dat men zich in Nederland weinig betrokken voelt bij kerkgebouwen. Ze zijn namelijk bijna altijd gesloten voor bezoekers. Dat het wel anders kan bewijzen de goede uitzonderingen. Neem bijvoorbeeld de St.-Cathrien in Eindhoven, overgenomen door de gemeente onder voorwaarde dat de parochie, als huurder, de kerk dagelijks zou openstellen voor publiek. Of de St.-Willibrordskerk in Utrecht, op het nippertje behouden en nu prachtig gerestaureerd en geregeld opengesteld voor publiek. Maar ook daar kampt men met hoge onderhoudskosten.

Creatieve oplossingen

De Task Force constateert dat er dringend nieuw beleid nodig is. Door middel van creatieve oplossingen voor behoud en financiering is nog het nodige erfgoed te redden. De Task Force heeft verschillende aanbevelingen gebundeld in een voorstel voor een Deltaplan voor de toekomst van kerkgebouwen en hoopt dat dit idee actief opgepakt zal worden door het kabinet. Men vraagt aandacht voor:

- een rijksvisie op het behoud van alle kerkgebouwen in Nederland, niet alleen rijksmonumenten, en de benodigde samenwerking tussen de overheidslagen;
- het substantieel terugdringen van de herstelbehoefte van alle kerkgebouwen, met prioriteit bij rijksmonumenten, vóór het jaar 2010, onder meer door het bevorderen van publiek-private fondsen, het aanzienlijk vermeerderen van de beschikbare rijksmiddelen voor kerkgebouwen, en door de introductie van passende belastingmaatregelen voor het bevorderen van investeringen in religieus erfgoed;
- het stroomlijnen van de rijkssubsidiereregelingen en het aanpassen van de nieuwe BRIM-regeling aan de realiteit en wensen van kerkeigenaren en -beheerders;
- de integratie van religieus erfgoed, in het bijzonder kerkgebouwen, in het bredere monumentenbeleid, het ruimtelijk en landschappelijk beleid en in andere relevante beleidsterreinen.

(Dit artikel is, enigszins aangepast, eerder verschenen in Katholiek Nieuwsblad, 26 jan. '07. Het is van de hand van Rob Wolters, lid van de Task Force Toekomst Kerkgebouwen. Voor meer info: secretariaat.kerkgebouwen@gmail.com, www.toekomstkerkgebouwen.nl; bewerking, RH)

De vrijwilliger en de belasting

Een kerkkoorlid in Utrecht, maar woonachtig op zo'n 35 kilometer van de kerk, heeft bij zijn Belastingdienst weten te regelen, dat de reiskosten als "vrijwilligerskosten" kunnen worden opgevoerd bij zijn Belastingaangifte. Het is mij niet bekend of het kerkbestuur voor dit koorlid een 'vrijwilligers-verklaring' heeft opgesteld, maar toch opmerkelijk. In 'De Orgelkrant' vond ik onder de titel "De vrijwilliger en de belastingdienst" een stukje van het bestuur van de KNOV. Vanwege het belang voor onze leden volgt het onderstaand:

"Een van onze leden heeft terecht aandacht gevraagd voor enkele fiscale gevolgen voor de (amateur/III-bevoegde) kerkmusicus met een vrijwilligersovereenkomst. Hoewel de Generale Regeling Kerkmusici uitgaat van een kerkmusicus met een arbeidsovereenkomst met de kerk (ook een III-bevoegde) heeft, bestaat ook de mogelijkheid dat een kerkmusicus is aangesteld op basis van vrijwilligheid. De vraag rijst dan welke vrijwilligersvergoeding aan een dergelijke kerkmusicus kan worden toegekend. De Belastingdienst hanteert de regel dat een vrijwilligersvergoeding onbelast is

wanneer het gaat om niet meer dan 1500 euro per jaar, niet meer dan 150 euro per maand en niet meer dan 4,50 euro per uur. Het gaat dus om de vraag hoeveel uren redelijkerwijs aan een te spelen dienst (voor cantores geldt hetzelfde) kunnen worden toegerekend. Gebleken is dat de verschillende inspecties van de Belastingdienst daar niet gelijk mee omgaan. De Commissie Regeling Kerkmuziek (waar GOV-VvKM en KNOV beide in vertegenwoordigd zijn) is op dit moment met de Belastingdienst in gesprek om te komen tot een algemeen geldende afspraak voor de vaststelling van de grondslag voor de hoogte van een onbelaste vrijwilligersvergoeding. Zodra het antwoord van de Belastingdienst is ontvangen, zal de Commissie Regeling Kerkmuziek actief de uitkomst van de afspraak met de Belastingdienst bekend maken, ook in De Orgelkrant". (De Orgelkrant, april '07). Ik denk dat onze KDOV-commissie Rechtspositie wellicht contact kan opnemen met de KNOV om ook de uitkomst naar onze leden te communiceren! (RH)

Bisdom Den Bosch: Kerkgebouw is geen concertzaal of museum

Het bisdom Den Bosch heeft vandaag een notitie gepubliceerd waarin het regels uitvaardigt om te voorkomen dat een kerkgebouw wordt gebruikt als multifunctioneel centrum, museum of concertzaal.

Nieuw aan de diocesane notitie is dat entreeheffing voor religieuze concerten bij uitzondering en met toestemming van de bisschop mogelijk is. Het moet wel gaan over muziek met een evangeliserend karakter. Entreeheffing mag alleen om de kosten te dekken. Gratis toegang blijft het uitgangspunt, zegt het bisdom.

De notitie stelt duidelijk dat een katholiek kerkgebouw een gewijde plaats is bestemd voor het vieren van de liturgie. "Wie zich de bijzondere betekenis van een kerkgebouw afdoende realiseert, kan niet anders dan andere bijeenkomsten weren. Van een multifunctioneel gebruik van kerkgebouwen kan daarom geen sprake zijn en van het verhuren ervan om de een of andere reden ook niet", aldus de notitie.

Het wezenlijk liturgische karakter van het kerkgebouw heeft volgens het Bossche bisdom "vergaande consequenties. Hoe hard dit soms misschien ook kan overkomen, een afscheidsdienst die geen christelijke eredienst is, kan ik een rooms-katholiek kerkgebouw geen plaats hebben".

Concerten zijn toegestaan enkel en alleen als de ten gehore gebrachte muziek religieus is. 'Religieus' wordt in de notitie gedefinieerd als 'geïnspireerd door de Heilige Schrift of de heilsmysterieën'. "Muziek met een andere levensbeschouwelijke achtergrond is echter uitgesloten. Binnen deze kaders komt het de pastoor toe om te bepalen of in de specifieke situatie een bepaald programma acceptabel is." (www.katholiekederland.nl; 25-4-'07)

De geest van de liturgie

Een uitgebreide bespreking/impressie

Op zondag 19 november 2006 werd de Nederlandse vertaling van het boek 'De geest van de liturgie' officieel gepresenteerd en werd het eerste exemplaar aangeboden aan mgr. F. Bacqué, apostolisch nuntius in Nederland. Het oorspronkelijke Duitse boek is uit het jaar 2000.

Al in 2002 had jongeren-bisschop mgr. E. de Jong de vertaling van dit boek aanbevolen om "jongeren gevoel voor sacraliteit" bij te kunnen brengen. De Vereniging voor Latijnse Liturgie (VvLL) durfde destijds de uitgave niet aan, maar toen de schrijver, kardinaal Ratzinger, tot paus Benedictus XVI werd gekozen was het risico een stuk minder. Toch opmerkelijk, dat deze VvLL hiertoe besloten heeft, omdat de voorliefde van de paus voor het Latijn bekend is, zeker in de liturgie, maar hierover wordt in het boek met geen woord gerept! Maar liturgie-wetenschappelijk Nederland staat nu eenmaal bekend om het niet-serieus nemen van hen niet welgevallige publicaties uit het buitenland. Het had immers meer voor de hand gelegen als bv. Gooi & Sticht (Kok, Kampen) deze uitgave ter hand had genomen! Als de schrijver echter een scheefgroei in de liturgische praxis constateert en mogelijkheden geeft om daarin verbeteringen aan te brengen wordt dat natuurlijk niet gelijk door eenieder omarmd, laat staan in liefde aangenomen. Een van de vertalers is overigens (de latere) bisschop-coadjutor van Breda, mgr. Van den Hende.

Het boek is een theologische reflectie op de liturgie van de afgelopen decennia en kent vier delen. In het eerste deel behandelt kardinaal Ratzinger de plaats van de liturgie in de werkelijkheid, de verhouding ervan tot de kosmos en de geschiedenis, alsmede de oudtestamentische wortels ervan. Zeer verhelderend en interessant, maar voert in deze recensie voor onze achterban te ver.

In het eveneens interessante tweede deel bespreekt hij de tijd en ruimte in de liturgie (het kerkgebouw, het altaar, de gebedsrichting, het tabernakel en de feesten). In het derde deel komen beeldende kunst en kerkmuziek aan de orde (hierover later) en het vierde deel gaat over liturgische vormen (o.a. 'actieve deelname', de ritus, de menselijke stem, lichaamshoudingen en gebaren). "Creativiteit kan geen authentieke categorie van het liturgische zijn". Liturgie "leeft niet van invallen van een enkeling of een of andere voorbereidingsgroep. Ze is omgekeerd het binnenvallen van God in onze wereld, en die bevrijdt werkelijk".

Het eerste stuk van het derde deel, "Kunst en Liturgie" behandelt 'Het vraagstuk van de beelden'. Ik waande mij hierbij terug bij onze 90-jarig Jubileumdag op 21 april, waarbij Prof. dr. Sible de Blaauw eenzelfde betoeg hield. Prachtig èn interessant.

Het tweede stuk 'Muziek en liturgie' (blz.102-117) sluit ook naadloos aan op de Jubileumdag (schoonheid, spiritualiteit) en is voor ons het meeste van belang.

Wist u, dat het woord zingen/gezang in het Oude Testament 309 maal en in het Nieuwe Testament 36 maal voorkomt. We hebben belangwekkend werk (ik zou bijna zeggen citeer uit dit boek bij de volgende bespreking tussen KDOV en Bisschoppenconferentie!, RH). Het eerste Bijbellied is na de doortocht door de Rode Zee (Ex.15,1); dit Mozeslied wordt uiteindelijk het Lied van het Lam (Apok. 15,3). "In dit grote spanningsveld is het liturgisch zingen gesitueerd". Het Nieuwe Verbond is een "verlangen naar het definitieve nieuwe lied, naar de redding ... alleen nog .. lofgezing". Maar in de tussentijd: "het definitieve nieuwe lied is aangeheven, maar al het lijden van de geschiedenis moet nog doorstaan, alle pijn ingezameld en in het offer van lof ingebracht worden om daar te veranderen in lofgezing. Hiermee is de theologische basis van het liturgisch zingen aangeduid". Het Boek der Psalmen kent rouw, klacht (ook aanklacht), vrees, hoop, vertrouwen, dankbaarheid, vreugde; kortom het hele leven! Daarom is het psalterium als vanzelf het gebedenboek van de jonge Kerk. "Het is de Heilige Geest, die eerst David en dan door hem Israël en de Kerk leert zingen, ja, het zingen als een overstijgen van het gewone spreken is als zodanig een pneumatisch gebeuren. Kerkmuziek ontstaat als 'charisma', als gave van de Geest". De twee hoofdmotieven voor het bezingen van God zijn, volgens Ratzinger, "de nood en de vreugde, de kwelling en de redding". Het Hooglied bevat de mooiste liefdesgedichten; "het is de ultieme liefde die het zingen voortbrengt. 'Cantare amantis est', zegt Augustinus: zingen is een zaak van de liefde. En daarmee komen wij opnieuw bij de trinitaire duiding van de kerkmuziek: de Heilige Geest is liefde en uit Hem komt het zingen voort. Hij is de Geest van Christus, Hij trekt ons binnen in de liefde voor Christus en leidt ons zo naar de Vader".

De psalmen werden instrumentaal (snaarinstrumenten!) ondersteund. De jonge Kerk nam de psalmen over, maar "zeer snel ontstonden nu ook nieuwe christelijke hymnen en gezangen; eerst nog geheel op oudtestamentische grondslag het Benedictus en het Magnificat, daarna geheel christologisch begrepen teksten waaronder de Johannesproloog (1, 1-18), de Christushymne van de brief aan de Filippenzen (2, 6-11) en het Christuslied uit 1 Tim. (3,16) een eerste plaats innemen".

Om tegenwicht te bieden aan "een verregaande versmelting met de Griekse logomystiek, met haar poëzie en haar muziek" verbiedt het Concilie van Laodicea (canon 59) "het gebruik van zelfgemaakte psalmteksten en niet-canonieke geschriften in de eredienst". (Dit doet ons sterk denken aan 'Liturgiam authenticam', RH). "Canon 15 beperkt het zingen van psalmen tot het koor van de psalmzangers, terwijl 'anderen in de kerk niet mogen zingen'". Rigoreus, maar dit heeft in het Westen het "overgeleverde 'psalmodiëren' in de Gregoriaanse kerkzang tot een nieuwe hoogte en zuiverheid ontwikkeld, die

een blijvende maatstaf vormden voor de musica sacra, de muziek in de liturgie van de Kerk". Het Concilie van Trente (tegen de vermenging van kerkelijke en wereldlijke muziek) en Pius X (uitwassen van de Barok (en opera) tegengaan) waren ook niet te beroerd om duidelijk op te treden! De liturgische muziek moet zich in dienst stellen "van de verheerlijking van God. Of wij Bach of Mozart horen in de kerk - beide keren bespeuren wij op wonderlijke wijze wat gloria Dei - heerlijkheid van God - betekent: het mysterie van de oneindige schoonheid is er en laat ons Gods aanwezigheid levendiger enchter ervaren dan zou kunnen door veel preken". Daarmee wordt door Ratzinger "Palestrina als vooraanstaand symboolfiguur" van twee collega's voorzien!

Liturgische muziek "moet duidelijk onderscheiden worden van algemene religieuze muziek, zoals ook beeldende kunst in de liturgie zich moet houden aan andere maatstaven dan algemene religieuze kunst". Popmuziek (als verschijnsel van de massa, "cultus van het banale") en Rock ("uitdrukking van elementaire hartstochten") acht Ratzinger dan ook niet geschikt!

Wat te doen? "Alleen een vernieuwing van binnenuit kan de oplossing brengen". De muziek van de christelijke eredienst is in drievoudige zin betrokken op de 'logos':

1) "Zij heeft betrekking op de gebeurtenissen van Gods handelen waarvan de bijbel getuigt en die in de liturgie tegenwoordig wordt gesteld [...] De muziek is een hogere wijze van verkondiging [...] Van daaruit [logos, RH] is er in de liturgie een voorrang van het zingen boven de (geenszins uit te sluiten) instrumentale muziek. Het moge duidelijk zijn dat de bijbelse en liturgische teksten de maatgevende woorden zijn, waarop de liturgische muziek zich moet oriënteren. Dit sluit echter beslist niet het voortgaande creëren van 'nieuwe liederen' uit. Die moeten echter geïnspireerd zijn door bijbelse teksten en gebaseerd op de zekerheid van Gods liefde en zijn verlossing".

2) "Bidden in het algemeen en op bijzondere wijze de gave van het zingen en spelen voor God is een geschenk van de Geest, die liefde is. Hij wekt in ons liefde op en brengt ons zo tot zingen. Omdat de Geest van Christus is 'neemt Hij wat van Christus is' (Joh. 16,14) [...] Muziek, die de zintuigen binnentrekt in de geest en zo de mens brengt tot heelheid; muziek die de zintuigen niet opheft maar ze plaatst in de eenheid van het schepsel mens [...] De Heilige Geest leidt naar de Logos, leidt naar een muziek die staat in het teken van het 'sursum corda', het verheffen van het hart".

3) "Het in Christus mensgeworden woord - de Logos - is niet alleen zingevende kracht voor de enkeling en ook niet slechts voor de geschiedenis, maar is de scheppende zin, waaruit het heelal voortkomt en die door het heelal - de kosmos - weerspiegeld wordt. Daarom brengt dit Woord ons uit de vereenzaming binnen in de gemeenschap der heiligen die tijden en plaatsen overstijgt [...] Al ons zingen is meezingen en meebidden met de grote liturgie

die de hele schepping omspannt [...] Men heeft daarom vanuit zijn scheppende functie de Logos ook wel aangeduid als Ars Dei, de Kunst van God (ars = techne!). De Logos zelf is de grote kunstenaar, in wie alle kunstwerken - de schoonheid van het heelal - oorspronkelijk aanwezig zijn". Deze geeft "de erediensdienst zowel maat als ruimte". "De louter subjectieve 'creativiteit' zou nooit zover kunnen reiken als de spanningsboog van de kosmos en diens boodschap van de schoonheid. Zich invoegen in zijn maat betekent daarom geen vermindering van de vrijheid, maar verbreding van haar horizon". Subjectivisme heeft geleid tot deconstructivisme, tot een anarchistische kunsttheorie. Waar het Woord vervangen is door het ik-gerichte gezellige samenzijn (we kennen allemaal praktijkgevallen in de verschillende parochies!) met voor de gewone, niet-kerkse mens aansprekende en duidelijke, vaak horizontalistische teksten kan men zich voorstellen, dat het juist deze platvloerse liturgieën zijn geweest, die een hele generatie de kerk hebben uitgejaagd. Wat is er immers nog te halen, als je de 'beat-missen' bent ontgroeid?

Jammer en vreemd, dat liturgie-wetenschappers (en sommige kerkmusici) zo afgeven op de huidige paus. Leren we tegenwoordig geen lessen meer uit het verleden? Zijn we ziende blind? Waar blijft de reflectie op ons eigen handelen? Ik wens kerkmuzikaal Nederland veel wijsheid toe!

Waar men van regeringswege steeds meer uitgaat van een 'education permanente' is dit boek m.i. verplichte kost voor eenieder die werkzaam is ten dienste van de liturgie; dus ook onze gehele KDOV-achterban. Ik wens u veel leesplezier bij uw 'nascholing'! (Ruud Hoogenboom)

J. Ratzinger/Benedictus XVI: "De geest van de liturgie", 176 blz., 24,95 euro (excl. portokosten), bestellen bij Vereniging voor Latijnse Liturgie, Postbus 39, 9540 AA Vlagtwedde, www.latijnseliturgie.nl, ISBN 90-70024-88-8

Berichten

Goedkope boeken - doe er uw voordeel mee!

De gespecialiseerde internetboekhandel Wever Van Wijnen heeft tot 15 juli 2007 een bijzondere actie: Verschillende boeken zijn tijdelijks sterk in prijs verlaagd. Zo kost "Van Satans Fluytencast" (red. A. Vernooij) maar 19 euro, "Zingt allen mee" (R.Bot) 29,95 euro, de geschiedenis van het NIK "In schoonheid biddende" 9,50 euro, "Bachs 'Orgelbüchlein' in nieuw perspectief" (P.Peeters) 7,50 euro, etc. Meer info en bestellen via www.wevervanwijnen.nl (RH)

Repertoireweekend Kerkmuziek "Gewoon en Buitengewoon"

De afdeling Kerkmuziek van Kunstfactor Unisono organiseert op vrijdag 22 en zaterdag 23 juni 2007 drie sessies met repertoire voor kerkkoren en cantorijen. Onder het motto 'gewoon en buitengewoon' krijgt de deelnemende dirigent en cantor/organist een aantal 'vaste' en 'wisselende' gezangen aangereikt, van diverse snit, voor diverse momenten in en buiten het kerkgebouw.

Dit jaar wordt speciaal aandacht besteed aan het Poverty Requiem, het Requiem voor de Armoede. Deze compositie is geschreven om de wereldleiders te herinneren aan hun belofte (uit 2000) om vóór 2015 de armoede in de wereld met 50% terug te dringen. Een uitdaging voor kerkkoren om mee te doen aan of initiatief te nemen tot een profetisch getuigenis!

Op vrijdagmiddag (14.00 uur) besteden Wim Ruessink en Siem Groot aandacht aan de vaste onderdelen van de liturgie, o.m. diverse zettingen van het Onze Vader en de Geloofsbelijdenis. Ook staan twee bijzondere Ordinaria op de lessenaar: muziek (van Jan Raas en Albert Arens) voor gemeente, kinderkoor, jeugdkoor en volwassenenkoor (met orgel en piano).

Vrijdagavond (vanaf 19.00 uur) komt Peter Maissan naar Bunnik om met alle aanwezigen het Requiem voor de armoede te verkennen. De compositie is niet direct voor de liturgie bestemd, maar eerder voor het kerkplein, waar koren en werkgroepen 'missie en ontwikkeling' de politici zullen attenderen op hun belofte om de armoede in de wereld terug te dringen. Ook andere 'maatschappelijke' teksten zullen worden ingestudeerd.

Op zaterdagochtend (om 10.00 uur) begint de laatste sessie. Nieuwe eenstemmige en meerstemmige muziek van o.a. het Nieuw Liedfonds en van Jan Böhmer worden geïntroduceerd als een kans om de muzikale gestalte van de liturgie te beïnvloeden.

Voor meer info: www.amateurmuziek.nl (onder Kerkmuziek) of Siem Groot (030-2335637), groot@amateurmuziek.nl.

Praktisch symposium over Zingen met Kinderen

Zaterdag 23 juni wordt een topdag voor iedereen die bezig is met zingende kinderen. Er zijn verschillende 'routes' uitgezet van elk vijf workshops over

uiteenlopende onderwerpen. Actieve en goede lichaamshouding, zangtechniek, solfège, van-blad-zingen, repertoire-opbouw, of hoe leer je hoe je die speciale sound van lichte muziek, klassieke muziek of een volksliedje uit Afrika in je koor krijgt? In een aantal workshops zie je het Nationaal Kinderkoor aan het werk. Dit koor sluit samen met het Nederlands Kamerkoor de dag af met een concert. Stichting Vocaal Talent organiseert dit symposium i.s.m. de 4e Internationale Koorbiënnale in de Philharmonie te Haarlem. Kosten: 75 euro. Meer info en aanmelden via: info@vocaaltalent.nl (RH; Zing, mei/juni '07)

Symposium 'Woord en Gebaar'

Zaterdag 16 juni van 10.00 tot 15.30 uur Symposium in woord en gebaar, bedoeld voor alle (amateur) dirigenten van amateurkoren. De dirigente Annie Jansen zal dit symposium leiden.

Plaats: Kumulus Muziekschool, Sint Maartenspoort 2, 6221 BA Maastricht. De kosten zijn inclusief lunch. Aanmeldingen vóór 26 mei bij mw. A. Jansen, Hondstraat 16, 6211 HX Maastricht, 043 - 3216892, e-mail: jmhjansen@prettel.nl. Inschrijfgeld = € 17,50 op bankrekening 285069586 t.n.v. Gemeente Maastricht - Dienst OCWS i.z. Kumulus, met vermelding van uw naam en Symposium in woord en gebaar 2007.

'Geschoonde' liedbundel Italië (en Nederland)

De Italiaanse bisschoppen presenteren binnenkort een 'geschoonde' kerkelijke liedbundel, waarin alleen liederen zijn opgenomen die voldoen aan de liturgische eisen. De nieuwe bundel wordt voorgelegd aan het Vaticaan ter goedkeuring. Daarmee geven de bisschoppen gehoor aan de instructie 'Liturgiam authenticam' uit 2001. Die vroeg elke bisschoppenconferentie binnen vijf jaar de bezem te halen door de wildgroei aan liturgische teksten en gezangen.

Ook in andere landen wordt gewerkt aan de samenstelling van een dergelijk 'repertorium' van goedgekeurde liederen. In overleg met het Vaticaan zullen de Nederlandse bisschoppen de goedkeuring stapsgewijs doorvoeren. (KN, 4-5-'07)

Welkomstlied is tophit

In Brazilië is een cd uitgebracht met daarop onder meer het welkomstlied dat is gecomponeerd voor het bezoek dat de paus in mei aan het land brengt. 'Bendito o que vem em nome do Senhor', 'Gezegend hij die komt in de naam van de Heer', is de titel. Het is een tekst uit het Evangelie, waarin 'Bendito' tevens de Portugese naam is van Benedictus. De verkoop van de pas verschenen cd lag half april al boven de 100.000. Op de cd staan tevens liederen die geschreven zijn voor en over Onze-Lieve-Vrouw van Aparecida, het gigantische Mariaheiligdom tussen Rio de Janeiro en Sao Paulo waar Benedictus XVI op 13 mei de conferentie van Latijns-Amerikaanse

bisschoppen, CELAM, heeft geopend. (RH; KN 13 april '07)

Muziek en Liedculturen

De Leerstoel Theologie van de Charismatische Vernieuwing en het Centre for Evangelical en Reformational Theology, beide aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, hebben een cursus Muziek en Liedculturen georganiseerd, hun belang voor de liturgie vanuit evangelisch-charismatisch perspectief. Voor geïnteresseerden is meer info via: www.kcv-net.nl/leerstoel of 0343-578814. (RH; EO-Visie, nr.4)

Pauselijke onderscheiding Jan Boogaarts

Paus Benedictus XVI heeft kerkmusicus Jan Boogaarts bevorderd tot Commandeur in de Orde van Sint Gregorius. Boogaarts is onderscheiden voor zijn inzet voor de kerkmuziek in het bisdom Utrecht. Hij is ook al bijna 25 jaar organist van de St. Walburgisbasiliek in Arnhem. Kardinaal Simonis reikte hem de versierselen uit op 3 februari in de Catharina-kathedraal te Utrecht. Als wetenschappelijk medewerker en docent muziekwetenschap te Utrecht is hij o.a. van grote betekenis geweest voor het Gregoriaans en de Orgelbouwkunde. Ook is hij mede-oprichter van de Schola Cantorum Arnhem e.o. en publicist. Daarnaast is hij orgeladviseur en groot kenner van Smits-orgels. (RH; De Orgelvriend, mrt.'07)

Kerkdienst met muziek van U2

De Anglicaanse Kerk houdt in mei zijn eerste 'U2-charist'-dienst. Daarin worden de traditionele gezangen vervangen door nummers van de Ierse popgroep. "Rockmuziek kan een middel zijn om een geweldige spiritualiteit volledig tot haar recht te laten komen", zei bisschop Timothy Ellis. De dienst met U2-songs als 'Beautiful day' en 'Mysterious ways' heeft plaats in de Centraal-Engelse plaats Lincoln. Een band speelt de nummers, waarvan de tekst op grote schermen te volgen is. Kent u de beatmuziek van de jaren '60/'70 nog? Ziet u de verloren generatie in de huidige kerken? De huidige praise-muziek is wat dat betreft nog liturgischer dan dit aanbod! (RH; NHD 30-1-'07)

Muzikaal Ruhrgebied in 2010?

Het Ruhrgebied moet over drie jaar het muzikaalste gebied van Duitsland worden. Alle 212.000 leerlingen van 1000 basisscholen moeten voor 2010 een door henzelf gekozen instrument leren bespelen. Zij krijgen ondersteuning van de plaatselijke muziekschool. De nationale regering en die van de deelstaat Nordrhein-Westfalen stellen 50 miljoen euro beschikbaar. In 2010 moet een deel van de kinderen een concert geven in het stadion van Schalke '04 in Gelsenkirchen. Ben ik toch benieuwd of 'orgel' ook een optie is?! (RH, NHD 6-2-'07)

Al 150 NCRV-orgelconcerten online!

Na twee maanden van intensieve voorbereiding lanceerde de NCRV op 27 juni 2005 de website Orgelconcerten. Radio-orgelbespelingen uit de afgelopen halve eeuw zijn in uitstekende geluidskwaliteit te beluisteren via <http://orgelconcerten.ncrv.nl>. Inmiddels staan er meer dan honderdvijftig online, wat nog maar een fractie is van het gehele NCRV-orgelarchief. Wekelijks komen er bij! (RH; De Orgelvriend, mei '07)

Religieuze muziek bij IKON

'Musica Religiosa' is de titel van een nieuw programma op IKON-radio. Gelanceerd in november 2006 is het nu al hét radiomagazine voor liefhebbers van christelijk-religieuze muziek. Zo waren er bijvoorbeeld uitzendingen over een Bonhoeffer cantat in Bachstijl en over Elvisgospels als kerkmuziek. En op 11 maart het 60-jarig bestaan van de Lutherse werkgroep voor kerkmuziek. Op de website www.musicareligiosa.nl is een uitgebreid archief te vinden en zijn de al uitgezonden programma's te beluisteren. Radio 5, elke zondag van 18.30-19.00 uur. (RH; Zing, maart/april '07)

Religieuze ringtones

Het IKON-programma 'Musica Religiosa' presenteert ringtones voor mobiele telefoons van psalmen en andere religieuze liederen. Belangstellenden kunnen liederen als 'De steppe zal bloeien' of 'Wat de toekomst brengen moge' gebruiken als waarschuwingssignaal op hun telefoon. In totaal zijn zestig liederen, opgenomen op een orgel, bewerkt tot ringtones. (RH; NHD 31 maart '07)

Latijn sterft uit

"Het Latijn is in de Kerk aan het uitsterven". Dat heeft karmeliet Reginald Foster gezegd. Foster werkt al 38 jaar pauselijke teksten uit in het Latijn. Zijn laatste werk was de Latijnse versie van de encycliek 'Deus caritas est'. De pater is er van overtuigd dat de Latijnse taal verdwijnt, doordat niemand er zich nog serieus mee bezighoudt. Jonge priesters en zelfs bisschoppen bestuderen de taal volgens Foster niet meer. (RH; KN 9-2-'07)

Festival Middenkoren

Dit jaar zal het Festival voor Middenkoren plaatsvinden op 7 oktober te Tilburg. Voor meer info: www.code-music.nl. (Nieuwsbrief DSGV-Den Bosch, maart '07)

Nieuwe website orgeladviseurs CvON

De in 2004 opgerichte Commissie van Orgeladviseurs Nederland (CvON) heeft sinds 21 februari 2007 ook een eigen website: www.CvON.nl. "De CvON bevordert een zo hoog mogelijk niveau van advisering op het gebied van

orgelrestauraties, orgelbouwnieuws-projecten en kerk- en zaalakoestiek in relatie tot orgelklank". Momenteel zijn een zestiental adviseurs toegelaten tot de CvON, die ook gesprekspartner is voor Rijksdienst, KKOR en Commissie Orgelzaken PKN. (RH; De Orgelvriend, april '07)

Bladmuziek Gooi en Sticht

Het is nu mogelijk om partituren van liturgische muziek te downloaden. Uitgeverij Gooi en Sticht heeft een elektronische bladmuziekwinkel geopend. Voor meer informatie over hoe dat werkt, hoe betaal ik, kooruitgaven (mèt auteursrechtelijke licentie voor kopieëren!), etc. www.gooiensticht.nl of mail naar bladmuziek@gooiensticht.nl. (RH)

Gratis bladmuziek en/of klinkende muziek

Er is weer een site bekend, waarop je gratis bladmuziek (= score) of klinkende muziek (= MIDI) kunt downloaden: <http://www.copy-us.com>. (RH)

Zoekmachine met voorzingen of -spelen

De tijd dat muziek op internet alleen te vinden was door te zoeken op titel of artiestennaam is bijna voorbij. Binnenkort kunnen muzikliefhebbers ook de melodie zingen, spelen, neuriën of fluiten. Een speciale zoekmachine zoekt er de juiste muziek bij. De zoekmachine is ontwikkeld door informaticus Rainer Typke, die op dit onderwerp promoveert aan de Universiteit van Utrecht. Binnen enkele minuten doorzoekt zijn applicatie 500.000 klassieke muziekstukken, een handeling die zonder computer ruim een jaar zou duren, aldus de universiteit. Typke heeft de zoekmachine zo ingesteld dat deze niet gevoelig is voor variaties en toonhoogte van de zanger! Een valse noot brengt de zoekmachine dus niet van de wijs. (RH; NHD 13-2-07)

Buma/Stemra online muziekbibliotheek

Buma/Stemra presenteerde onlangs de aftrap van een Nederlandse online muziekbibliotheek. Via dit virtueel podium kunnen componisten, tekstschrijvers en muziekuitgevers hun muziek gemakkelijk, veilig, goedkoop en vindbaar etaleren. Men besluit zelf welke werken men openbaar wenst te maken en draagt op die manier bij aan een unieke digitale muziekbibliotheek die, zonder tussenkomst van derden, het gehele Nederlandse copyright ontsluit. Deze 'muziekbibliotheek' maakt onderdeel uit van het project Flexco (Flexibel Collectief Beheer), dat in 2005 werd gelanceerd. De bibliotheek voorziet de meer dan 16.000 muzikamateurs en -uitgevers, die bij Buma/Stemra zijn aangesloten, van het plaatsen van diverse producten, zoals het beluisteren van muziek, het lezen van songteksten, korte biografieën, discografieën, speellijsten, optreeddata en contactmogelijkheden. Meer info: www.bumastemra.nl. (RH; Music&Show, maart '07; Zing, maart/april '07)

Repertoire zoeken?

Bent u op zoek naar geschikt repertoire, een bepaalde componist of een uitgever? Wil je iets spelen in een speciale bezetting, een partituur inzien of op zoek naar educatief materiaal? Bel, mail of bezoek www.repertoire.nl. Unisono, 030-2335600, www.amateurmuziek.nl of repertoire@amateurmuziek.nl. (RH; Zing, maart/april '07)

Het orgel na Vaticanum II

In het uitstekende tijdschrift 'Het Orgel' (jrg.103, nr.2, blz.4-16) staat een ongekend interessant artikel van de hand van Richard Bot: "Wordt het orgel nog gebruikt? Gebruik en ongebruik van het orgel in de R.-K. Kerk in Nederland na het Tweede Vaticaans Concilie". Met de knipoog naar Huygens (in de ondertitel) wat mij betreft verplichte kost voor elke organist in de R.K. kerk. Als eye-opener of zelfreflectie of aha-Erlebnis. Lezen dus, dat blad ... ! (RH) In 'Het Orgel' nr.3 een reactie van Frans Jaspers, waar Richard Bot weer op reageert. Jammer dat uitgerekend zulke artikelen niet aan onze redactie KDOV worden opgestuurd!

Inventarisatie van alle orgels PKN

De Commissie Orgelzaken wil het totale orgelbestand binnen de PKN opnieuw gaan inventariseren. Men is op zoek naar vrijwilligers met enige deskundigheid, die willen helpen om dit "unieke project" tot stand te brengen. De historische orgels tot ongeveer de eerste helft van de 19e eeuw zijn verzameld. Van veel jongere orgels is dat niet gebeurd. Bovendien is de staat van onderhoud onbekend. Juist nu er door de fusie tot PKN orgels en kerken verkocht worden ontbreekt de inzichtelijkheid. De COZ merkt "geregeld" dat gemeenten niet op de hoogte zijn van de bijzondere waarde van hun orgel: ze worden verwaarloosd of verdwijnen (bij sluiting van een kerkgebouw) geheel uit het zicht. Men wil overigens gelijk ook de kerkklokken in de torens meenemen in de inventarisatie!

De COZ overweegt om in de toekomst per regio een 'orgelmentor' aan te stellen, die op vrijwillige basis het orgelbezit in de regio in de gaten houdt en eventueel kan adviseren omtrent onderhoud.

De KKOR is overigens met hetzelfde al begonnen; over een eindrapport is ons nog niets bekend! Wellicht een taak vanuit het KDOV (i.s.m. NSGV) om ook per regio tot een 'orgelmentor' te komen? (RH; rknieuws.net, 4-5-'07)

www.orgelsite.nl vernieuwd

Wim Verburg laat weten, dat de voormalige www.orgelsite.nl wordt vernieuwd en een nieuwe functionaliteit krijgt. Ook zijn er landen toegevoegd: naast Nederland, Duitsland en België nu ook UK (Engeland, Schotland, Wales), Frankrijk, Oostenrijk, Zwitserland. Het zoeken naar een specifiek orgel werd te lastig op de oude site. De omgebouwde site zal veel meer zoekmogelijkheden

geven! Het nieuwe adres is: <http://www.internetnu.nl/orgelsite> (kerkorgel.net, 8 maart '07)

Parochies en R.K. kerk op internet

Er zijn steeds meer parochies met een internetsite te vinden op www.katholieknederland.nl (het meest uitgebreid), www.rorate.com, www.rkkerk.net of www.isidorusweb.nl. Vele parochies hebben hun site echter nog niet aangemeld! Zet uw parochie hiertoe eens aan. Vermeld bovendien welke liturgische muziek er gezongen/gespeeld wordt dat weekend en een stukje over uw koor en orgel! Een beetje promotie kan geen kwaad.

Op zoek naar katholieke adressen? Op www.rkadres.nl is een adressengids met 2.000 katholieke adressen online. Wel zo handig!

Probeer u ook eens portals als: www.rklinks.net, katholiek.goedbegin.nl, katholiek.starttips.com, rk.startkabel.nl en rooms-katholiek.startbewijs.nl (alle vier zonder www), www.katholiekestartpagina.nl en www.katholiek.tk. (RH, KN)

Brabantse Orgelfederatie opgericht

In navolging van de provincies Groningen, Friesland en Limburg (Utrecht is in opbouw) heeft de provincie Noord-Brabant nu ook haar 'koepelorganisatie' op orgelgebied. De oprichting was op 20 januari in het Conservatorium van Tilburg. Doel is het culturele erfgoed dat het orgel vormt in stand te houden en om de orgelcultuur, m.n. die van Noord-Brabant te bevorderen. Dit wil zij bereiken door o.m. een betere samenwerking tussen de verschillende orgelkringen en de jaarlijkse uitgave en presentatie van de Noord-Brabantse Orgelagenda. Voor meer info kan men naar de eigen website: www.brabantorgel.nl. (RH; De Orgelvriend, mrt.'07)

Nieuwe website Utrecht Orgelland

In steeds meer provincies willen enthousiastelingen hun orgels promoten. De anderhalf jaar geleden opgericht Stichting Utrecht Orgelland heeft nu ook haar eigen website geopend: www.utrechtorgelland.nl. Men wil hiermee interesse wekken en informeren over (historische) Utrechtse orgels. Utrecht kan bogen op meer dan vijf eeuwen orgelbezit. We wensen hen een mooie, inspirerende toekomst! (RH; De Orgelvriend en De Orgelkrant, april '07)

Groninger Orgelagenda

Onlangs is de nieuwe Groninger Orgelagenda, een uitgave van de Stichting Groningen Orgelland, verschenen. Hierin niet alleen (alle) orgelconcerten in Groningen (en een deel van Drenthe), maar ook aandacht voor het project 'Buxtehude in Groningen' (11-13 oktober). En natuurlijk de jaarlijkse excursie (naar Lübeck), een orgelconcours, de open orgeldagen en het orgel-informatiecentrum in de Martinikerk, dat gedurende de zomerperiode is geopend. Voor belangstellenden is deze orgelagenda gratis aan te vragen via

0595-413518 of info@ groningenorgelland.nl. (RH; De Orgelkrant en De Orgelvriend, mei '07;)

Oude Groninger Kerken en orgels

De Stichting Oude Groninger Kerken start met een promotiecampagne voor de bijzondere orgels in Groningen. De afgelopen jaren heeft zij veel geld gestoken in de restauratie van haar orgelbezit. Nu is het tijd om extra aandacht op de wereldberoemde erfogoed te vestigen. Op 1 april is een nieuwe medewerker in dienst getreden die zich met dit onderwerp bezig zal gaan houden. Daarnaast is de stichting op 11 mei een nieuwe reeks boekjes over orgels in Groningen gestart: het eerste over Usquert (net gerestaureerd), dan een orgelgids, waarin staat op welke orgels ook amateurs mogen spelen, en tenslotte een boekje over Vierhuizen. De uitgave van de boekjes is mogelijk gemaakt door de Stichting Het Groninger Klokken- en Orgelfonds. (RH; De Orgelkrant, mei '07)

Zelf spelen op Friese orgels

Op zaterdag 8 september (Nationale Orgeldag) kunnen amateur-organisten een groot aantal kerkorgels in Friesland bespelen. In 2006 deden zo'n 90 kerken mee. Op de website www.organumfriscum.nl staat een overzicht van de in 2007 deelnemende kerken. Een aantal zal tevens te bezichtigen zijn in het kader van de Open Monumentendag. Omdat de landelijke opening van de Nationale Orgeldag dit jaar in Leeuwarden plaatsvindt, zijn de orgels van de Jacobijner- en Waalse kerk aldaar niet te bespelen. (RH; Friese Orgelkrant 2007, De Orgelvriend, mei '07)

Organum Friscum steekt Afsluitdijk over

De najaarsexkursie (29 september) van de Stichting Organum Friscum zal dit jaar plaatsvinden in West-Friesland (NH), vanwege de goede bereikbaarheid voor de deelnemers uit het Noorden des lands en de vele trouwe excursiedeelnemers uit andere delen van het land. Toch is er een 'Friese' insteek: 's ochtends worden Valkkoog (Adema, 1871) en Zuid-Scharwoude (Van Dam, 1881) aangedaan en 's middags Westwoud (NH: Van Dam, 1881 en RK: Ypma, 1863/4). Voor meer info: www.organumfriscum.nl. (RH; Friese Orgelkrant 2007)

Orgelstudiedagen NSGV-Haarlem

In 2007 organiseert de NSGV vier studiedagen voor amateur-organisten rond vier historische orgels: het Nicholson-orgel in de St.-Christoforuskerk te Schagen (19 mei), het Adema-orgel in de Josephkerk te Haarlem (16 juni), het Vater/Müller/Witte-orgel in de Oude Kerk te Amsterdam (22 september) en het Smits-orgel in De Duif te Amsterdam (21 oktober). Op elke bijeenkomst wordt het instrument uitgebreid gedemonstreerd en wordt een onderwerp behandeld waarmee dit orgel in een historisch en liturgisch perspectief komt te staan.

Daarna is er gelegenheid voor de (actieve) deelnemers het instrument zelf te bespelen. Voor meer info: Mark Heerink (regionaal medewerker Kerkmuziek NSGV-Haarlem): 06-23400843, m.heerink@planet.nl; NSGV-Haarlem, Kruisweg 69, 2011 LB Haarlem t.a.v. M. Heerink. Zie ook www.nsgvhaarlem.nl. Een voorbeeld dat tot navolging strekt! (RH; De Orgelvriend, mei '07)

Basiscursus en Vervolgcurcus Kerkelijk Orgelspel

Vanaf 15 september organiseert de NSGV-Haarlem bovengenoemde cursussen op 10 zaterdagdagen in de Willibrorduskerk te Heiloo. En mooi initiatief, we moeten immers ook zorgdragen voor het opvangen van de 'vergrijzing'. Zoekt u mee naar belangstellenden?! Voor meer info: www.nsgvhaarlem.nl of Mark Heerink (zie berichtje hierboven; RH)

Zaterdagmiddagconcerten Bavo, Haarlem

De kathedraal te Haarlem kent een uitgebreid aanbod "Ladies' Touch" van zaterdagmiddag-concerten om 15.00 uur; inclusief een 'internationale orgelzomer'. Van 21 april t/m 29 september (finale 12e Internationaal César Franck Concours). Een aantal keren zijn er medewerkers als de Meisjescantorij St. Bavo of bijzonderheden te vermelden, zoals het Driekoren Festival op 16 juni. Voor de laatste gegevens: www.orgelagenda.nl of www.rkbavo.nl. (RH)

Cavaillé-Coll te Haarlem

In de serie 'Uur van het Orgel' kan men genieten van het prachtige Cavaillé-Coll orgel in de Grote Zaal van de Philharmonie te Haarlem. Het orgel werd in 1924 aan de gemeente geschonken. Na een grondige restauratie klinkt het nu in zijn oude 19e eeuwse luister. Nog nooit namen zoveel beroemde organisten plaats achter de speeltafel als in dit seizoen 2007/8: Naji Hakim (18 sept.), Leo van Doeselaar (7 febr.) en Jos van de Kooy (13 mei) èn het juryconcert van het César Franck Concours (28 sept.). Voor meer info: www.philharmonie.nu. (RH)

Stichting Koorplein

Het voormalige SAKA Noord-Brabant maakt een doorstart onder de nieuwe naam Koorplein. Op 8 september (Monumentendag) zal de nieuwe stichting zich presenteren in het centrum van Tilburg met tal van activiteiten op het gebied van koormuziek in Brabant. Voor meer info: www.koorplein.nl. (RH: Nieuwbrieven DSGV-Den Bosch, maart '07)

Meer blaasmuziek in kerk gewenst

Als het aan kerkmusicus Gerard Sars ligt komt er meer blaasmuziek in de kerken van het bisdom Roermond. Als harmonieën en fanfares vaak wel meespelen in processies, dan is het opmerkelijk, dat in de kerk vaak uitsluitend orgelspel te horen is. Komt u de in psalm 150 genoemde hoorn, lier of

tamboerijn weleens tegen in de kerk? "In de praktijk ontbrak het aan goede partituren van kerkelijke gezangen voor blaasmuziek". De voorbeeld-cd van Gerard Sars, opgenomen i.s.m. het bisdom, wil op deze manier de liturgische blaasmuziek bevorderen. De cd is op 4 februari gepresenteerd. De muziek kan gespeeld worden door complete harmonie- of fanfareorkesten, maar ook door kleine ensembles. Sars hoopt dat met name dat laatste veel zal gebeuren. Op de cd staan voorbeelden van traditionele kerkliederen, maar ook van heel moderne muziek en van het samenspel tussen blaasinstrumenten en het orgel. Voor alle gezangen zijn kortere en langere intro's gemaakt. Een verrijking van de liturgie is het doel! De cd Laus Deo II is verkrijgbaar bij de verzendboekhandel Carolushuis van het bisdom (www.carolushuis.nl). De partituren en de partijen van de liederen op de cd zijn verkrijgbaar bij Muziekuitgeverij Bronsheim in Brunssum: music@bronsheim.nl. (RH; Music&Show, maart '07, NHD, 3-2-07)

Mis voor koor en fanfare te Schalkwijk

In het weekend van 12 t/m 14 mei 2006 werd in Schalkwijk het 100-jarig bestaan gevierd van de fanfare St. Caecilia te Schalkwijk met o.m. de Missa Brevis van Jacob de Haan (voor deze gelegenheid in een Nederlandse vertaling), waarbij drie koren zongen met de fanfare. Voor meer info over deze speciale compositie: www.jacobdehaan.com/nl/index.htm. (RH; Music & Show, dec.'06)

Gratis tijdschrift Klassieke Muziek

Dirigent Peter Sánta van Amsterdam Symphony Orchestra is de initiatiefnemer van het nieuw gratis verspreid mini-glossy Classix Magazine. Het blad verschijnt voorlopig vier maal per jaar in een oplage van 100.000 stuks! De ambitie is om over twee jaar 10 maal per jaar uit te komen en een oplage te hebben van 250.000 stuks per editie. Classix Magazine wordt verspreid via de bakken onder de bakken met gratis kaarten van Boomerang in cafés, theaters, concertzalen, bioscopen en restaurants. Het blad richt zich vooral op dertigers en veertigers die hoger zijn opgeleid, bovenmodaal verdienen en klassieke muziek kunnen waarderen. Een van de marketingpartners is Classic FM. Het blad maakt deel uit van het platform Classix dat klassieke muziek bij een groter en jonger publiek bekend wil maken.

Hier ligt een mooie taak voor de vnpo! (RH; NHD, 29-1-'07)

Orgelwandelconcerten te Ootmarsum (Egbert Schoenmaker). Meer informatie is te vinden op www.orgelwandelconcerten.com/_bkp/htm/agenda.htm

Studiedag voor kinderkoren / kinderkoordirigenten en begeleiders
Op zaterdag 29 september vindt in Den Bosch een studiedag plaats voor

dirigenten van kinder- en jeugdkoren. Op deze dag wordt aandacht besteed aan de nieuwe uitgaven "Zin in Zang", een handreiking aan dirigenten van kinderkoren in parochie en gemeente en aan "Sterren aan de Hemel" een partituur, kooruitgave en cd met een geschikt basisrepertoire voor een kinderkoor. Voor meer info: nsgv@bisdomdenbosch.nl.

Landelijke studie- en contactdag Veghel

Dit jaar zal deze dag plaatsvinden op zaterdag 10 november. Het onderwerp wordt nog bekend gemaakt. Noteert u alvast de datum! Inlichtingen: nsgv@bisdomdenbosch.nl.

Grote Korenmarkt in Tilburg

Op zaterdag 8 september 2007 organiseert Koorplein een feestelijke Korenmarkt in het centrum van Tilburg. Deze hele dag wordt gevuld met een keur aan optredens, workshops en andere activiteiten op het gebied van koormuziek, bedoeld voor koren en dirigenten uit de hele provincie Noord-Brabant. Zo verzorgt bijvoorbeeld Harjo Pasveer een workshop stemvorming en leidt Hans van den Brand een clinic over lichte muziek. 's Middags vindt in de Concertzaal Tilburg een grote Sing-In plaats onder leiding van een gerenommeerde koordirigent. Speciaal voor kinderkoren is er een bijzonder middagprogramma, dat wordt afgesloten met een optreden in de Concertzaal! Noteer deze datum dus nu al in uw agenda, dit mag u niet missen! Wilt u ook deelnemen met uw koor? Stuur dan een kort berichtje naar rvandenboom@cvakunst.nl. (RH)

Korenslag - Beste koor van Nederland

Zestien koren laten zich gedurende acht afleveringen van hun beste kant zien in het nieuwe EO-programma 'Korenslag'. Presentator Hennie Huisman begeleidt ze door het programma; een deskundige jury beoordeelt en ook de kijkers thuis mogen weer meestemmen in deze live zaterdagavondshow vanaf 21 mei (20.10 uur, Nederland 2). Wordt het een popkoor, shantylkoor, gospelkoor of toch kerkkoor? (RH; EO Extra, april '07)

2007 is Buxtehudejaar

In 2007 is het driehonderd jaar geleden dat Dieterich Buxtehude overleed. De Deens-Duitse componist, ook wel de 'Magier des Nordens' genoemd, was een belangrijke leermeester van J.S. Bach. Overal in Europa worden concerten, symposia en masterclasses gehouden om het Buxtehudejaar te vieren. Voor meer info: www.dieterich-buxtehude.org, www.buxtehude2007.de, www.buxtehudenederland.nl. (RH; Zing, maart/april '07)

Nieuwe directeur Kunstfactor

Tom de Rooij, voormalig directeur van Kunstcentrum de Kunstlinie in Almere,

is per 1 april 2007 directeur van Kunstfactor. Op 1 januari fuseerden de amateurkunst-ondersteunende en promotende organisatie Landelijk Centrum voor Amateurdans (LCA), de Stichting Beeldende Amateurkunst (SBA), Stichting Schrijven, Theaterwerk NL en Unisono (amateurmuziek) tot één organisatie: Kunstfactor. Men wil de herkenbaarheid voor de eigen achterban bewaren, maar sterker staan naar de verschillende overheden! (RH; Music&Show, maart '07)

Klok gestolen en weer terug

Bronzen beelden waren al niet veilig, maar ook klokken hebben de belangstelling van dieven. De zware bronzen klok (Heiligerlee, 1961) van de Molukse kerk in Foxhol (Groningen) is een paar dagen gestolen geweest, maar (vermoedelijk door de commotie in de media) weer teruggebracht. De klepel ontbrak, dat wel ... U bent gewaarschuwd! (RH; NHD 13 en 14 maart '07)

Midden-Brabantse Orgelkring, Hilvarenbeek

Middels dit medium wil de Midden-Brabantse Orgelkring u allen op de hoogte brengen van het nieuwe concertseizoen 2007.

Extra aandacht dit jaar aan Dietrich Buxtehude (1637-1707) o.a. een Buxtehude-avond in de Petruskerk te Hilvarenbeek met Ad van Sleuwen (orgel), Fien van Dingenen (dwarsfluit), Martien van Woerkum (traverso) en Kazue Goto (sopraan), 2 september 2007 om 20.00 uur.

Naast nog andere concerten is er op 25 augustus de jaarlijkse orgelexcursie die dit keer naar Middelburg en Goes gaat.

Als donateur (€ 19,00 per jaar) heeft u toegang tot alle concerten van de MBO, voor info 013 4553879 of

e-mail: ladelaat@home.nl

Het bestuur van de Midden-Brabantse Orgelkring ontvangt u graag bij de concerten in 2007

In de bijlage en op de webpagina staat ons hele jaarprogramma die wij u van harte aanbevelen.

Wilt u onze jaarfolder alsnog ontvangen per post, bel of mail naar Gerrit Janssen 013 5435762 of e-mail: brabantseorgelklanken@home.nl ; zie ook pagina: <http://members.home.nl/brabantseorgelklanken/index.html>

Orgelwandeltochten 2007 Ootmarsum

De Orgelwandelconcerten worden in principe gehouden op elke laatste zondag van de maand. De concerten beginnen altijd om 15.30 in de Ned. Hervormde kerk gelegen aan de Ganzenmarkt met het Bernerorgel uit 1781

Op dit instrument in de hervormde kerk klinkt muziek van Noorduitse oorsprong zoals Scheidemann, Buxtehude en Bach voortreffelijk.

Na een half uur wandelen de organist met publiek naar de zeer nabij gelegen Rooms Katholieke kerk Simon & Judas, waar het tweede gedeelte van het

concert plaats vindt. Op het vroeg romantische Epmannorgel uit 1812 klinkt muziek van de zonen van Bach Mozart, Mendelssohn en Brahms ideaal. Zo horen de bezoekers van deze Orgelreeks altijd twee zeer verschillende orgels met elk hun bijbehorend repertoire in één concert. Hier zijn de data van dit jaar 2007: de zondagen 27 mei, 24 juni, 29 juli, 19 augustus en 30 september.

Orgelbouwnieuws

TrueSound-project afgesloten

Eind januari 2007 is het TrueSound-project afgesloten, een onderzoek naar het messing dat in vroeger tijden in tongwerken van befaamde historische Europese orgels is toegepast. Bij reproductie hiervan kan dit een belangrijke rol spelen bij de restauraties van historische orgels en bij de bouw van nieuwe orgels. Binnen TrueSound werkten wetenschappelijke instituten uit Italië, Duitsland en Zweden samen met orgelbouwers uit Letland, Litouwen, Italië, Zweden en Nederland (Henk van Eeken). Meer bijzonderheden over dit project: <http://goart.gu.se/truesound>. De Europese Commissie heeft een korte documentaire van dit project laten maken, die te bekijken is via <http://www.prospectum.com/truesound.wmv>. (RH; De Orgelvriend en De Orgelkrant, april '07)

Etten-Leur, St. Lambertuskerk

De Stichting Bonifatiusorgel Etten-Leur heeft haar activiteiten tot behoud van het Kam & Van der Meulen-orgel (1842) gestaakt vanwege de uitzichtloze financiële situatie. Men kon geen aanspraak meer maken op subsidie en sponsors trokken zich terug. Orgelmaker Henk van Eeken te Herwijnen heeft het orgel overgenomen en zal naar een passende bestemming zoeken voor dit instrument. (RH; De Orgelkrant, maart '07; De Orgelvriend, april '07)

Oosterhout (N.B), R.K. Basiliek St. Jan de Doper

In 1890 leverde de firma Maarschalkerweerd & Zn. een nieuw orgel. De parochie schafte in 1965 een unit-orgeltje aan van de fa. Verschueren (in 1977 vervangen door een tweeklaviers mechanisch orgel, dat werd opgesteld (mèt het koor) vóór in de kerk. De belangstelling voor het oorspronkelijke orgel herleefde in de jaren negentig; in 1999 stelde Jos Laus (KKOR) een restauratierapport op. Nadat het orgel in september 2003 een monumentenstatus kreeg en rijkssubsidie was toegezegd kon men verder. In januari 2005 startte de demontage door de fa. Elbertse uit Soest. Vanaf mei 2006 werd het orgel weer opgebouwd. Op 1 oktober 2006 volgde de inspelings door de eigen organist, Hans Avontuur. Met deze ingebruikname werd een periode van tien jaar kerkrestauratie afgesloten. (RH; De Orgelkrant, maart '07) In 'De Orgelvriend' van mei 2007 wordt door Bart van Buitenen de restauratie uitvoering besproken!

Alkmaar, Don Bosco

In het Bisdomblad van Haarlem, stond een artikel 'Afscheid van een stolperkerk'. Het gaat over de Don Bosco-kerk uit de jaren vijftig van de vorige eeuw, welke architect Kranendonk liet aansluiten bij de streekarchitectuur, waardoor een soort grote stolpboerderij ontstond. De kerk zal echter niet behouden blijven. Het Vermeulen-orgel (met o.a. fascinerende "Spaanse trompetten (chamades) die recht de kerk in steken om de lof van God uit de bazuinen in de nieuwe wijk!") zal ook moeten verdwijnen. De belangrijkste ramen worden gedemonteerd en naar de Jozefkerk overgeplaatst; over het orgel wordt helaas niets vermeld! (RH; Samen Kerk, april '07)

Boxtel, St.-Petruskerk

In maart heeft Verschuieren Orgelbouw uit Heythuysen werkzaamheden uitgevoerd aan het mechaniek van het Smits-orgel in de St.-Petruskerk te Boxtel. Dit omdat na de restauratie in 2005 het spelen met gekoppelde klavieren 'te zwaar' werd bevonden. Verschuieren heeft nu de diepgang van het Hoofdwerk vergroot en het aangrijpingspunt met het Positief verderweg van de as geplaatst. (RH; De Orgelkrant, april '07)

Lithoijen, H. Remigius

In 2005 nam de parochie van de H. Remigius van Lithoijen haar nieuwe orgel in gebruik. Het instrument verving een rein-pneumatisch orgel met twee klavieren en pedaal dat in 1927 gebouwd was door de firma Vermeulen Alkmaar/Weert. Dat instrument was een schenking van Quirinus van den Brand. Het stond opgesteld aan de zijkant van de koorzolder aan de westkant van de kerk. Het instrument werd in de jaren negentig van de vorige eeuw gesloopt. De registers werden per opbod aan de parochianen verkocht. Van de twee tongwerken werd de Trompet opnieuw gebruikt in een orgel dat de firma Pels & Van Leeuwen bouwde in Taipei (Taiwan). a afbraak van het orgel bediende de parochie zich een tijd lang met een eenklaviers unit-orgeltje van Verschuieren. Uiteindelijk besloot met om een nieuw orgel te bestellen bij Klop Clavecimbel- en Orgelbouw in Garderen. Richard de Beer en Leon van den Brand adviseerden de gemeenschap bij het hele proces.

De kas is gemaakt van eiken. Het frontontwerp verwijst naar de neo-gotische stijl waarin de kerk is opgetrokken. Het pijpwerk van C-e2 is gemaakt van cederhout en de pijpen f2-f3 van perenhout. Het register Voce Umana is een zwevend gestemde prestant. De windvoorziening staat opgesteld achter het orgel in de sacristie. (C.v.d.Poel in De Orgelkrant, april '07)

HW: prestant 8, Octaaf 4, Quint 2 2/3, Octaaf 2, Voce Umana 8.

BW: Holpijp 8, Gamba 8, Roerfluit 4, Fluit 2, Nasard 2 2/3 D, Terts 1 3/5 D.

Pedaal: Subbas 16

Koppels: P-HW, P-BW, HW-BW, Tremulant BW

Toonhoogte: a1=440 Hz; stemming: naar Neidhardt.

Utrecht, Kathedraal (koororgel)

Op zondag 18 maart 2007 is het startsein gegeven voor de geldinzameling ten behoeve van de plaatsing van een koororgel in de kathedraal van Utrecht. Door de onthulling van een maquette achter in de Sint-Catharinakerk werd de aandacht gevestigd op een nieuw te plaatsen koororgel. Dit naast het drieklaviers Maarschalkerweerdorgel uit 1903, dat blijft staan.

Het betreft overigens geen nieuw te bouwen instrument. Voor het koororgel wordt gebruik gemaakt van het originele front, de kasdelen, balg en pijpwerk van een orgel dat in 1911 door Fr. Vermeulen sr. uit Weert is gebouwd voor de Fraters van Tilburg. Met de bouw en plaatsing van het instrument is ruim 400.000 euro gemoeid. De Stichting Kathedrale Koororgel Utrecht, onder voorzitterschap van Wim Peeters, hoopt in 2010 het instrument in gebruik te kunnen nemen. Voor meer info: www.koororgel.nl. (RH; rknieuws.net, 28-3-'07)

Apeldoorn, Mariakerk (Tilburg, Pius X-kerk)

De stichting Een Orgel voor de Mariakerk heeft opdracht gegeven voor de restauratie van het in 1897 gebouwde Pereboom & Leijser-orgel uit de Pius X-kerk in Tilburg. Voor de restauratie is nog 80.000 euro nodig (de overige 240.000 komen van de Rijksdienst en diverse fondsen). Als geldinzameling zullen op de koopzondagen diverse musici/koren concerteren. Het orgel uit Tilburg wordt gerestaureerd door de firma Pels & Van Leeuwen uit Den Bosch. (RH; rknieuws.net, 27-2-'07)

Stein, St.-Martinuskerk

Op 25 maart werd in de St.-Martinuskerk te Stein (L.) een nieuw orgel van de Gebr. Van Vulpen in gebruik genomen. De ingebruikname viel samen met de feestelijkheden rond de juist afgeronde restauratie-werkzaamheden aan de kerk en herinrichting van het kerkinterieur.

Het nieuwe Van Vulpen-orgel vervangt een electro-pneumatisch instrument van de Gebr. Vermeulen uit 1939. In 1983 werd dat orgel verplaatst van het oksaal naar een plaats voorin de kerk voor het linker zij-altaar. (RH; www.orgelnieuws.nl, 17-4-'07)

Dispositie Van Vulpen:

Hoofdwerk: Bourdon 16, Prestant 8, Roerfluit 8, Octaaf 4, Fluit 4, Quintfluit 3, Octaaf 2, Mixtuur IV, Sesquialter II, Trompet 8 B/D.

Nevenwerk: Holpijp 8, Octaaf 4, Fluit 4, Quintfluit 3, Woudfluit 2, Terts 1 3/5.

Pedaal: Bourdon 16 (transmissie) en Prestant 8 (transmissie)

Koppels: HW-NW, P-HW, P-NW

De tremulant is opliggend en voor het gehele orgel.

De 4- en 3-voetsregisters zijn op wisselslepen.

Den Haag, H.H. Martelaren van Gorcum

Het mechanisch pijporgel, gebouwd door Gebr. Vermeulen te Weert in 1993, is

te koop, omdat de kerk is opgeheven. Het orgel is in zeer goede staat en wordt nog regelmatig bespeeld. HW, Positief en Pedaal tellen 20 stemmen; het pijpwerk is geplaatst op één lade. (hoogte ca. 600 cm; breedte 480 cm, breedte bank 145 cm). Voor meer info: H. van Ruijven, tel. 06-51828144. (RH; De Orgelvriend, april '07)

Bilthoven, H. Laurentius

Onlangs is de H. Laurentiuskerk te Bilthoven gesloten. Kennelijk moeten er woningen voor in de plaats komen. Op www.kerkorgel.net > orgelbouwnieuws vraagt men zich af wat er nu gaat gebeuren met het Maarschalkerweerd-orgel? Weet een van onze leden hier meer van? (RH)

Orgelbouw Alkmaar - Pels-orgel

Bij Orgelbouw Alkmaar (Hans Martin) is men op zoek naar een nieuwe bestemming voor het Pels-orgel (1969) uit de Exoduskerk in Heerhugowaard. Het orgel, met een milde neobarokklank, komt per 31 december 2007 beschikbaar. Op www.orgelsite.nl/kerken25/heerhugowaard.htm is een afbeelding te vinden en de dispositie. Voor meer interesse: info@orgelbouwalkmaar.nl of organist C. Docter, 072-5713046, cordocter@quicknet.nl. (RH)

Nes aan de Amstel

Op 2 juni werd het gerestaureerde Adema-orgel van de St.-Urbanuskerk feestelijk in gebruik genomen. Toespraken werdern gehouden door de vicevoorzitter van het kerkbestuur en de burgemeester van Amstelveen. Het parochiekoor zong enkele werken en er vond een presentatie van het orgel plaats met klankvoorbeelden. Een groot scherm voor in de kerk bracht hierbij de organist in beeld. Het orgel werd in 1893 gebouwd voor de toen gereedgekomen imposante neo-gotische kerk. Behalve een algehele restauratie werd een Basson-Hobo 8' geplaatst op het Positief, waardoor het instrument nu als voltooid kan worden beschouwd. Het nieuwe register is een kopie van de Basson-Hobo van het Adema-orgel te Workum.

Dispositie:

Hoofdmanuaal: Bourdon 16', Prestant 8', Salicionaal 8', Holpijp 8', Octaaf 4', Mixtuur 2-4 sterk, Trompet 8..

Positief: Fluit harmoniek 8', Bourdon 8', Viola 8', Vox Coelestis 8', Fluit harmoniek 4', Piccolo 2', Basson-Hobo 8'
Pedaal: Subbas 16', Octaafbass 8' (beide transmissies).

Zeer uitvoerige informatie over de orgelgeschiedenis van Nes a/d Amstel (de "Parel van de gemeente Amstelveen", volgens de vicevoorzitter) en over de restauratie staan in het boekje " Een Adema aan de Amstel" van de hand van Ton van Eck en Victor Timmer.

Recensies

Continuo vernieuwd

In 1986 ging het blad 'Continuo' van start. Dit praktijkschrift voor liturgie en liturgische muziek (uitgegeven onder auspiciën van de NSGV) zag het licht kort na het verschijnen van de eerste editie van 'Gezangen voor Liturgie'. Het heeft in ruim twintig jaar enorm veel informatie gegeven over de liturgie, over dichters en componisten, over liedteksten en liedmelodieën en over personen en instanties die zich bewegen op het terrein van de liturgische muziek. In iedere aflevering werd bovendien concreet materiaal aangeboden: nieuwe liederen, koorzettingen van bestaande liederen, orgelbegeleidingen, etc., al met al een omvangrijke documentatie.

De lopende 21e jaargang van 'Continuo' heeft een speciaal karakter. In september 2006 verscheen een speciale aflevering over het ordinarium (vaste misgezangen) met daarin zelfs een nieuwe compositie: de Sint-Gregoriusmis van Kees Schoonebeek. De december-aflevering bestond uit een compleet register over de eerste twintig jaargangen van 'Continuo' (!) en waar ook meteen de laatste aflevering in de vertrouwde vorm.

De aflevering van februari 2007 gaf een heel andere aanblik (rode omslag, geen perforatiegaatjes meer, totaal vernieuwde rubrieksindeling en lay-out) en heeft als thema de Veertigdagentijd. De mei-aflevering heeft herfsttijd als onderwerp. Laatste twee hebben een enigszins experimenteel karakter. Het is de bedoeling, dat het blad in september zijn definitieve vorm gevonden heeft en daarmee de 22e jaargang in kan gaan.

Voor meer info: Uitg. Gooi en Sticht, 038-3392555 of via www.kok.nl en klik op 'Tijdschriften'. (RH; Doorgeven, 2007-1)

Twee reeksen variaties van Bernard Bartelink

Met de regelmaat van de klok verschijnen nieuwe composities van Bernard Bartelink. Van MoebiPrint ontvingen we twee werken met variaties. De eerste betreft Variaties op Gezang 273 L.v.d.K. : Heer, herinner U de namen. In de bundel Gezangen voor Liturgie kunt u dit vinden onder nummer 453. Het betreft een viertal variaties met ieder een eigen karakter en registratie. De eerste twee variaties vragen om een soloregister, in de derde variatie worden Fluiten 8' en 4' (de laatste in het pedaal en de strijkers tegenover elkaar gezet. In de slotvariatie (maestoso; non troppo forte) spelen gebroken akkoorden een grote rol, terwijl de melodie is toebedeeld aan het pedaal. Het is geschreven en een gematigd modern idioom.

De andere reeks variaties is niet voor kerkelijk gebruik, of het zou werelddierendag moeten zijn. Negen variaties over "Daar was een sneeuw wit vogeltje", in zeer uiteenlopende stijlen en registraties. Bij deze kleurrijke en suggestieve muziek zie je als het ware de vogeltjes heen en weer huppelen en fladderen.

Beide werken vormen een welkome aanwinst voor het orgelrepertoire en worden van harte aanbevolen. (EA)

Tournemire, Tjeerd van der Ploeg.

Bij Zwoferring productions verscheen een nieuwe cd met werken van Charles Tournemire, gespeeld door Tjeerd van der Ploeg op het Mutin-orgel van de Saint Pierre te Douai. (Fr.)

Op de cd staat de complete L'orgue Mystique deel V. Het Mutin-orgel van Douai is een uitgelezen instrument voor de vertolking van deze werken. Tjeerd van der Ploeg laat het schitterende instrument uitstekend tot zijn recht komen. In zeer kleurrijke registraties laat hij het werk van Tournemire de revue passeren. De ruime akoestiek van de St.Pierre in Douai is een weldaad voor de orgelklank. Zelfs bij een flink tutti wordt deze niet opdringerig. Ik heb het orgel te Douai indertijd live gehoord, bespeeld door de toentertijdse titulaire Jean Pierre Mesnier, ook toen vond ik het een prachtig instrument en op deze cd is de hernieuwde kennismaking een zeer aangename. Tjeerd van der Ploeg speelt de werken zeer fraai. Zoals reeds gezegd, hij weet Tournemire op voortreffelijke wijze te brengen.

De opname is uitstekend. Enige achtergrondruis is wel aanwezig, maar dat is in zo'n grote ruimte waar alles weerkaatst niet te voorkomen. De mechaniek van het orgel is ook regelmatig hoorbaar, maar wie zich aan dat soort dingen stoort moet geen orgel-cd opzetten. Het booklet geeft een paar goed verzorgde foto's en veel informatie. Ik heb van de cd genoten. Een regelrechte aanrader!(FH)

zwf 3331515 Tournemire l' orgue Mystique vol. V. Tjeerd van der Ploeg aan het Mutin-orgel van de St. Pierre te Douai (Fr).

Prijs: € 22,50 Verkrijgbaar bij: www.zwoferingcd-productions.nl of bij de vakhandel.

Maria in Brabant 2

Na de succesvolle uitgaven "Wij komme te same" en "Maria in Brabant", verscheen onlangs de cd "Maria in Brabant deel 2". Het betreft hier allemaal Marialiedjes, gedichten en verhalen in Brabants dialect. Een verzameling van muzikale en poëtische uitingen van Maria verering, opgenomen door een veelheid aan vrijwilligers. Heel bijzonder is dat Albert West (uit 's-Hertogenbosch) het Lied van de Zoete Lieve Vrouw van 's-Hertogenbosch wilde vertolken op deze cd. Bijna alle opnamen voor deze cd zijn gemaakt in de Visco studio in Rosmalen. Het tekstboekje maakt het gemakkelijk om de liederen en gedichten te volgen.

Bestellen voor 15 euro bij: Sonnius, Antwoordnummer 10708, 5200 WB 's-Hertogenbosch of via www.sonnus.nl. (RH)

Sterren van de hemel

Deze cd bevat zestien liederen voor kinderkoor die in de parochiale liturgie gebruikt kunnen worden. Zo'n cd neem ik met een zekere nieuwsgierigheid ter hand, benieuwd als ik ben naar het klinkende eindresultaat. Onder de handen van Lucy Oude Elferink zingen de kinderen van Kinderkoor Multiple Voices als engelen. Dat is genieten geblazen, ik kan niet anders zeggen. Oude Elferink heeft in ons land ook niet voor niets een stevige naam als kinderkoordirigente en docente. Maar wat betreft de achtergrond van de keuze (een klankbordgroep van dirigenten maakte een keuze uit zevenhonderd liederen) van het repertoire blijven we helaas in het ongewisse. Ook vind ik het jammer dat de toelichting bij de cd niets vertelt over het gebruik van de liederen in de liturgie. Maar waarschijnlijk is dat voor de beoogde gebruikers vanzelfsprekend. In dat geval was het handig geweest het beoogde doel van de cd duidelijker tot uitdrukking te brengen. (Hilbrand Adema in: Zing, maart/april '07)

Sterren van de Hemel, zestien liederen voor kinderkoor; bestellen via www.code-music.nl > producten en diensten.

De leukste spreekbeurt (over het orgel)

De laatst gepubliceerd boekjes voor kinderen (vanaf 8 jaar) over het orgel zijn, voor zover mij bekend, van Gerrit J. Nijhof "Het Orgel" (1978) en Gerco Schaap "Er staat een orgel in de kerk" (1981). En toen was het jarenlang stil. Onlangs verscheen bij de christelijke uitgeverij De Banier een aantrekkelijk jeugdboek over het orgel, gestoken in een leuk verhaal, van Jolanda Dijkmeijer onder de titel "De leukste spreekbeurt". Een schot in de roos! (misschien iets voor uw (klein)kinderen?) Ik heb mijn dochter gevraagd er een bespreking van te maken (RH):

Wouter moet een spreekbeurt houden. Omdat hij ziek is geweest, blijven op de lijst van de meester alleen de onderwerpen 'goudvissen' en 'orgels' over. Hij vindt ze allebei niet leuk, hij zou liever een spreekbeurt over ridders houden. Uiteindelijk kiest hij voor orgels. In de bieb kan Wouter geen boeken vinden over orgels en naar de organist van de kerk wil hij niet gaan (die speelt vals, vind hij). Maar bij hem in de buurt woont een orgelbouwer, die kan hem wel wat vertellen. Eerst durft hij er niet heen te gaan, hij kijkt stiekem naar binnen in de werkplaats en wordt bijna betrap en vlucht weg. Omdat hij een spreekbeurt over orgels zal gaan houden wordt Wouter vaak voor Superwatje uitgescholden. Door een ridderboek, waar een klein orgel (portatief) in staat, besluit hij om toch naar de orgelbouwer, meneer Fokke, te gaan. Als hij in de werkplaats een echt groot orgel ziet, weet hij dat orgels helemaal niet voor watjes zijn. Meneer Fokke vertelt hem hoe een orgel werkt en hoe je een orgel kunt stemmen, wat met het valse (!) orgel van de kerk hard nodig is! Ook komt het nichtje van meneer Fokke, Sandra, wat spelen op het orgel. Hij krijgt een paar orgelpijpen en posters mee voor zijn spreekbeurt. Als Wouter klaar staat

om met de spreekbeurt te beginnen, gaat de deur open en zegt de orgelbouwer dat hij de spreekbeurt in de kerk vóór het orgel mag doen. Daar speelt ook Sandra een paar liedjes op het orgel. Uiteindelijk krijgt Wouter een dikke negen voor zijn spreekbeurt.

Het is een echt kinderboek. Alles wordt op een heel kinderlijke (vanaf 8 jaar), maar wel duidelijke manier uitgelegd. Achter in het boek zit een cd, waar alle liedjes op staan die Sandra in de werkplaats en bij de spreekbeurt heeft gespeeld. Ook hoor je hoe een orgelpijp gestemd wordt. Het is jammer dat er alleen maar geloofslidjes op staan, zo zouden de kinderen kunnen denken dat orgels alleen maar voor de liturgie zijn, terwijl je er ook concerten op kunt spelen, met beroemde stukken. Verder is het een leuk boek en handig voor als je wat over orgels wilt weten. (Stefanie Hoogenboom, 14 jaar)

Jolanda Dijkmeijer, De leukste spreekbeurt; ill. Roelof Wijtsma; met cd (speelduur 16'16") kost het slechts 6,40 euro. ISBN 90 336 2855 4, 117 blz., De Banier, Utrecht, 2006. (leeservaring niveau D, Avi-niveau 7). Voor meer info/bestellen: info@debanier.nl, 030-2303500.

Salaam Aleikum....dat meen je toch niet?

Met enige regelmaat hoef ik op zondagochtend niet te spelen. Mijn collega heeft dan dienst en ik speel in dat geval op de zondagavond. Jawel. De St. Martinusparochie te Sneek heeft als enige parochie in het Bisdom Groningen Leeuwarden nog een zondagavondmis. Op die vrije zondagochtenden kijk ik graag even op TV naar de KRO hoogmisuitzending om eens te zien hoe het er bij de collegae aan toe gaat. Het niveau verschilt uiteraard van kerk tot kerk. Soms tref je een kathedraalkoor aan wat op die ochtend een klein beetje tegenvalt of je treft het Cenakel, dat na een aantal jaren eindelijk het orgel ontdekt heeft. Maar de grote verrassingen komen altijd uit België. Ik moet helaas zeggen dat die verrassingen heel vaak minder plezierig uitvallen. Hoewel ik België zeer waardeer en er graag kom, culinair valt er veel te beleven (en vergeet vooral het bier en de chocolade niet), maar liturgisch schets ik de situatie daar het liefst als een redelijke ratjetoe. Elektronische orgelimitaties zijn er niet van de lucht en wat er op zondag op TV door de koren geboden wordt is niet altijd om over naar huis te schrijven. Het toppunt van liturgisch onbenul trof ik een paar weken geleden. De mis kwam uit een of andere parochiekerk in, uiteraard, België. Het koor zong onevenwichtig en redelijk vals. De dirigent hield erg van zijn eigen, nogal scherpe, stemgeluid en stond ook nog eens voor de microfoon de cantor uit te hangen. Hij verstoorde in hoge mate de koorklank. Maar het mooiste kwam bij de vredeswens. Ik stond op dat moment aan de afwas en uit de luidsprekers schalde, compleet met violen en de hele rataplan plotseling:

Ik riep nog tegen mijn vrouw: "Waarom zet je hem nu op een andere zender?" Maar ze riep terug: "Sorry maar dat is kennelijk het Belgische vredeslied". Mijn mond viel open van verbazing, ik ben wel wat smakeloosheid gewend, maar deze salondeun in een kerk, dat meen je toch niet.....? Maar ja hoor, meneer de dirigent had er nog lol in ook, dus veel hoop is er voor die parochie niet meer. Salaam Aleikum is in het salonrepertoire een kaskraker geweest en met mijn vroegere salonorkest op de muziekschool heb ik het vaak uitgevoerd. Toen, en in dat repertoire was dat op zijn plaats. In de kerk hoort zo iets niet thuis, het liturgisch muzikaal besef is kennelijk ver heen.

Het melodietje was trouwens ook nog aangepast want om een tekst te maken op de originele slotzin:

was kennelijk te veel gevraagd, dus werd er maar een of ander slap einde aan gedraaid.

Ik heb wel eens heimwee naar de tijden dat er in België mensen rondliepen als Lodewijk de Vocht, Ignace de Sutter, Jules van Nuffel, Flor Peeters etc. Bij hen was de kerkmuziek in goede handen. De huidige generatie maakt er daar kennelijk liever een patatje oorlog van!

Frits Haaze